

LAB-ADA

LAB for Adults non-formal Digital Awareness

**Χαρτογράφηση
ψηφιακών ικανοτήτων
για ενήλικες με
βασικές δεξιότητες**

2023

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

Ενημερωτικό δελτίο

Πρόγραμμα: Erasmus+ KA2 Strategic Partnership

Τίτλος: Μη-τυπική ανάπτυξη ψηφιακών ικανοτήτων για κάθε ενήλικο (LAB-ADA)

Αριθμός: 2021-1-LT01-KA220-ADU-000033776

Κύριος στόχος: η δημιουργία αποτελεσμάτων που μπορούν να βοηθήσουν στη δημιουργία καλύτερων ευκαιριών για ενήλικες με χαμηλές ψηφιακές ικανότητες.

Ομάδες-στόχοι: ενήλικες χαμηλών ψηφιακών ικανοτήτων, εκπαιδευτές ενηλίκων.

Κοινοπραξία:

Λογότυπο	Όνομα Οργανισμού	Συντάκτες
	Asociacija „Liba“ – Lithuania www.liba.lt	Baciulyte Rima Ignatonis Marius
	Eco Logic - The Republic of North Macedonia www.ecologic.mk	Lozanovska Mia Neshkoski Nikola
	Consorzio Scuola Comunità Impresa – Italy www.cscinovara.it	Negro Antonio Tosi Barbara
	EcoKtima – Greece http://www.ecoktima.com	Philippi Maria Kotsani Natalia Economou Despoina Kotsanis Yannis
	Prometeo – Italy http://asprometeo.altervista.org/	Pastorino Smaldone Villani Francesca Smaldone Villani Carlo

**Co-funded by
the European Union**

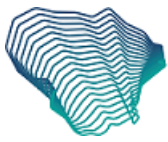
Το σχέδιο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η παρούσα δημοσίευση δεσμεύει μόνο τον συντάκτη της και η Επιτροπή δεν ευθύνεται για τυχόν χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

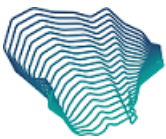
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	2
ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ	6
Εισαγωγή	7
ΕΥΡΩΠΗ και LSA	9
Πλαίσια ψηφιακών ικανοτήτων και LSA	11
ΧΩΡΕΣ ΕΤΑΙΡΩΝ και LSA	14
ΟΜΑΔΕΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	19
Εισαγωγή	20
Προφίλ εμπειρογνομόνων	20
Κίνητρα και δέσμευση για την προσωπική ανάπτυξη ενός LSA	21
Υλικό, εργαλεία, πόροι και πρακτικές	24
Πλαίσιο χαρτογράφησης LAB-ADA	26
ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ LSA	28
Εισαγωγή	29
Προφίλ	29
Δεξιότητες	31
Ανάγκες - Κίνητρα - Ευκαιρίες	32
ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ	35
Εισαγωγή	36
Πυλώνας 1: Γραμματισμός στις πληροφορίες και τα δεδομένα	39
Πυλώνας 2: Επικοινωνία και συνεργασία	40
Πυλώνας 3: Δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου	41
Πυλώνας 4: Ασφάλεια και Δεοντολογία	42
Πυλώνας 5: Επίλυση προβλημάτων	43
Παραπομπές	44

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Υπάρχουν κάποιες ενδείξεις ότι οι Ενήλικες με βασικές Ψηφιακές Δεξιότητες [Low Skill Adults' (Learning) – LSA] είναι λιγότερο πρόθυμοι να συμμετάσχουν σε χρονοβόρα κατάρτιση από τους εργαζόμενους υψηλής ειδίκευσης, κυρίως λόγω των διαφορετικών προτιμήσεων και χαρακτηριστικών της προσωπικότητας και των δύο ομάδων (Fouarge, et al, 2013). Ταυτόχρονα, η τεχνολογική αλλαγή θα καταστήσει τα άτομα με υψηλές δεξιότητες, όπως διευθυντικά στελέχη, εκπαιδευτικούς ή επαγγελματίες υγείας, πιο παραγωγικά και, ως εκ τούτου, πιο περιζήτητα από τους εργοδότες (Nedelkoska and Quintini, 2018). Οι ενήλικες και οι ηλικιωμένοι άνω των 55 ετών με χαμηλές δεξιότητες κατέχουν θέσεις χαμηλού επιπέδου με περιορισμένες ευκαιρίες ανάπτυξης, είναι συχνά άνεργοι και εργαζόμενοι, και δεν αναμένουν σημαντικά οφέλη από την κατάρτιση, όπως υψηλότερους μισθούς ή πρόσβαση σε καλύτερες θέσεις εργασίας (ΟΟΣΑ, 2017α· Burdett και Smith, 2002).

Οι ενήλικες χαμηλής ειδίκευσης δεν έχουν το κίνητρο και τις γνώσεις για να αναπτύξουν εύκολα τις μη τυπικές ικανότητές τους. Ένας τρόπος για να καταστεί πιο ευέλικτη η εκπαίδευση ενηλίκων είναι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, για παράδειγμα με τη μορφή διαδικτυακής αυτοδιδασκαλίας. Σύμφωνα με τα στοιχεία της PIAAC του ΟΟΣΑ, το 16% των εκπαιδευομένων χαμηλής ειδίκευσης ολοκληρώνουν τουλάχιστον μέρος της εκπαίδευσής τους ως εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Σχεδόν ένας στους δύο μαθητές με χαμηλές δεξιότητες συμμετέχει στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση στη Λιθουανία. Από την πλευρά του εργοδότη, ένα εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό διευκολύνει την ανάπτυξη και την εισαγωγή νέων τεχνολογιών και πρακτικών οργάνωσης της εργασίας, ενισχύοντας έτσι την παραγωγικότητα και την ανάπτυξη στη νέα οικονομία στο σύνολό της, πιστεύοντας ότι μετά από αυτήν την καραντίνα Covid-19 η αγορά εργασίας δεν θα είναι πλέον η ίδια. Με βάση την ανάλυση αναγκών και την προκαταρκτική έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τους εταίρους, το έργο LAB-ADA θέτει τον γενικό στόχο να αναπτύξει μια καινοτόμο προσέγγιση μάθησης στο διαδίκτυο για την προώθηση και τη διατήρηση των δυνατοτήτων των ενηλίκων χαμηλής ειδίκευσης να αποκτήσουν αρκετές γνώσεις, καθώς και να προωθήσουν την ευημερία και την ψυχική τους υγεία μέσω της απόκτησης των απαραίτητων δεξιοτήτων που θα τους βοηθήσουν να κάνουν αλλαγές αποτελεσματικά, να καθορίζουν οι ίδιοι τη ζωή τους και να εισέρχονται στην επιθυμητή αγορά εργασίας.

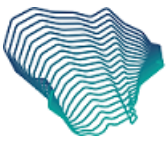
Το πλαίσιο χαρτογράφησης για βελτιώσεις της μάθησης ενηλίκων χαμηλής ειδίκευσης (περαιτέρω πλαίσιο χαρτογράφησης) είναι ένα μεθοδολογικό έγγραφο που καθοδηγεί την ανάπτυξη της εργαλειοθήκης για απομακρυσμένες δραστηριότητες συν-σχεδιασμού. Αντιπροσωπεύει ένα πλαίσιο πυλώνων που χαρτογραφεί τους παράγοντες που επηρεάζουν τη μάθηση ενηλίκων χαμηλής ειδίκευσης σε συνδυασμό με τις δεξιότητες που πρέπει να αναπτυχθούν προκειμένου να βελτιωθούν οι ικανότητές τους να επιδιώκουν αυτό που εκτιμούν στη ζωή. Το εννοιολογικό μοντέλο του Πλαισίου βασίζεται στις περιβαλλοντικές και ατομικές προσεγγίσεις των δεξιοτήτων, θεωρώντας τη μάθηση ενηλίκων χαμηλής ειδίκευσης ως αποτέλεσμα αλληλεπιδράσεων μεταξύ τεσσάρων ξεχωριστών, αλλά στενά συνδεδεμένων τομέων: ψυχολογικών, κοινωνικών, γνωστικών και σωματικών. Κάθε διάσταση μπορεί να θεωρηθεί τόσο ως αποτέλεσμα όσο και ως πρόσφορη συνθήκη σε σχέση με τις άλλες διαστάσεις και, τελικά, με τη συνολική ποιότητα ζωής των ενηλίκων (έκθεση ΟΟΣΑ). Για τους σκοπούς του έργου, ένα ευρύ φάσμα παραγόντων (ατομικών και συμφραζομένων) που σχετίζονται με τις πέντε διαστάσεις (πυλώνες) απόκτησης νέων δεξιοτήτων έχουν διερευνηθεί και εξηγηθεί στο Πλαίσιο.

Ως αποτέλεσμα, το πλαίσιο χαρτογράφησης θα διευκολύνει μια πλουσιότερη, κοινή κατανόηση των ψηφιακών δεξιοτήτων που έχουν αναπτυχθεί προκειμένου να προωθηθούν οι ενήλικες χαμηλής ειδίκευσης. Η ανάπτυξη πλαισίων χαρτογράφησης αποτελεί προϋπόθεση για την επιτυχή παράδοση της εργαλειοθήκης για απομακρυσμένες δραστηριότητες συν-σχεδιασμού. Το έγγραφο αυτό είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του έργου σε όλες τις γλώσσες των εταίρων.

Το έγγραφο περιλαμβάνει τα ακόλουθα τέσσερα κεφάλαια/παραδοτέα:

- 1. Έρευνα Πεδίου σχετικά με τις ανάγκες των LSA**
- 2. Συνεντεύξεις ομάδων εστίασης με ειδικούς**
- 3. Διαδικτυακή έρευνα μεταξύ ενηλίκων χαμηλής ειδίκευσης**
- 4. Χαρτογράφηση ανάπτυξης πλαισίων**

Τα πλήρη έγγραφα των παραπάνω τεσσάρων κεφαλαίων/παραδοτέων είναι διαθέσιμα ξεχωριστά στην ιστοσελίδα του έργου: <https://lab-ada.csciformazione.eu/mapping-frame-for-improvements-of-low-skilled-adults-learning>

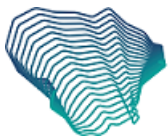

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

1

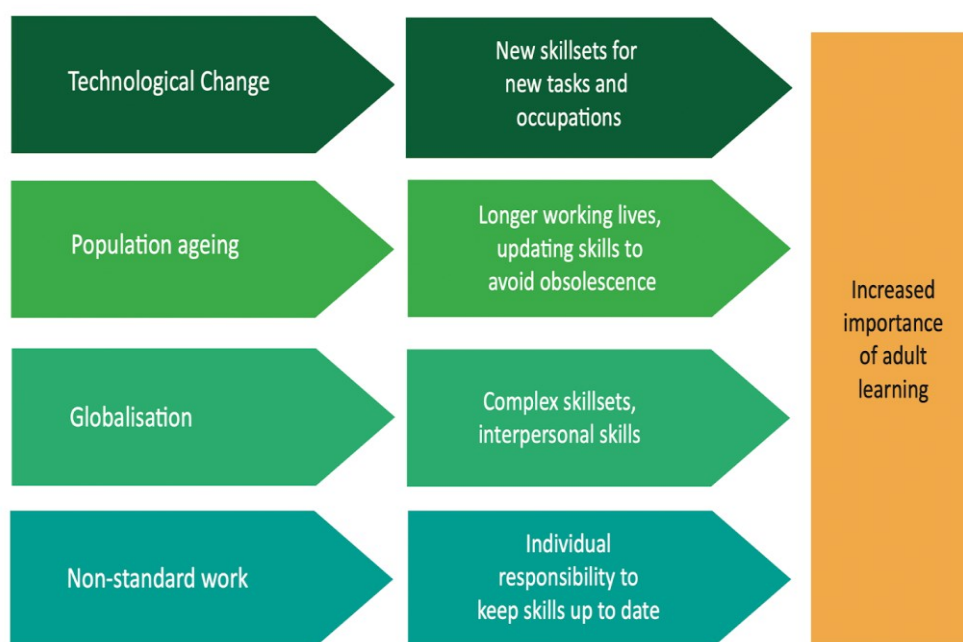
ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ

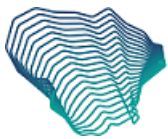
Εισαγωγή

Οι περισσότεροι ενήλικες χαμηλής ειδίκευσης συμμετέχουν στην εκμάθηση της εξέλιξης της σταδιοδρομίας τους. Ωστόσο, οι ευκαιρίες μάθησης δεν τους εξοπλίζουν πάντα με τις δεξιότητες που απαιτούνται για την αγορά εργασίας. Μόνο δύο στους τρεις ενήλικες πιστεύουν ότι η συμμετοχή σε κατάρτιση τους βοήθησε να επιτύχουν θετικά αποτελέσματα στην απασχόληση, όπως καλύτερες επιδόσεις στην τρέχουσα θέση εργασίας τους, προαγωγή, εύρεση (νέας) εργασίας ή υψηλότερο μισθό. Θα εργαστούμε στον τομέα της καινοτομίας για να κάνουμε την εκπαίδευση ενηλίκων πιο ενδιαφέρουσα και σχετική για ενήλικες με χαμηλές δεξιότητες. Σε αυτό το είδος περιβάλλοντος, οι ενήλικες με χαμηλές δεξιότητες χρειάζονται υποστήριξη για να προσδιορίσουν τις ανάγκες κατάρτισής τους και να κατανοήσουν ποιο είδος κατάρτισης είναι το καταλληλότερο για αυτούς. Επιπλέον, χρειάζονται συμβουλές σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης τυχόν εμποδίων στη συμμετοχή, συμπεριλαμβανομένων των περιορισμένων οικονομικών, της έλλειψης χρόνου λόγω οικογενειακών υποχρεώσεων και της απόστασης από τον τόπο κατάρτισης. Οι ολοκληρωμένες υπηρεσίες παροχής συμβουλών και προσανατολισμού που απευθύνονται ειδικά σε ενήλικες με χαμηλά προσόντα είναι σπάνιες. Έτσι, η ιδέα είναι να προσαρμοστούν με κάποιες συμβουλές χρησιμοποιώντας διαφορετικά μέσα, όπως βιβλία ή διαδραστικούς πόρους ή βίντεο και ένα γραφείο βοήθειας.

Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, «οι ενήλικες με χαμηλές βασικές δεξιότητες είναι άτομα ηλικίας 25-64 ετών με χαμηλή επάρκεια στον αλφαριθμητισμό, την αριθμητική ή και τα δύο (*Erwachsene mit geringen Grundkompetenzen*). Η χαμηλή επάρκεια ορίζεται ως βαθμολόγηση επιπέδου 1 στις διαστάσεις γραμματισμού ή/και αριθμητισμού της Έρευνας Δεξιοτήτων Ενηλίκων (PIAAC). Πρόκειται για ενήλικες που κατανοούν μόνο σύντομα κείμενα για οικεία θέματα ή/και είναι σε θέση να κάνουν μόνο απλές μαθηματικές πράξεις. Επίσης, «ενήλικες με χαμηλά επίπεδα προσόντων είναι άτομα ηλικίας 25-64 ετών των οποίων το υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο είναι στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 0-2) (*Geringqualifizierte*). Στο γερμανικό πλαίσιο, αυτοί οι ενήλικες εγκατέλειψαν την εκπαίδευση μετά την υποχρεωτική γενική εκπαίδευση ή νωρίτερα (*Primär- und Sekundarbereich I*) και το πολύ κατέχουν απολυτήριο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (*Realschulabschluss / Mittlere Reife*). Δεν έχουν ολοκληρώσει πλήρη επαγγελματικά προσόντα». (Πηγή: ΟΟΣΑ, 2019, [Getting Skills Right: Engaging low-skilled adults in learning](#))

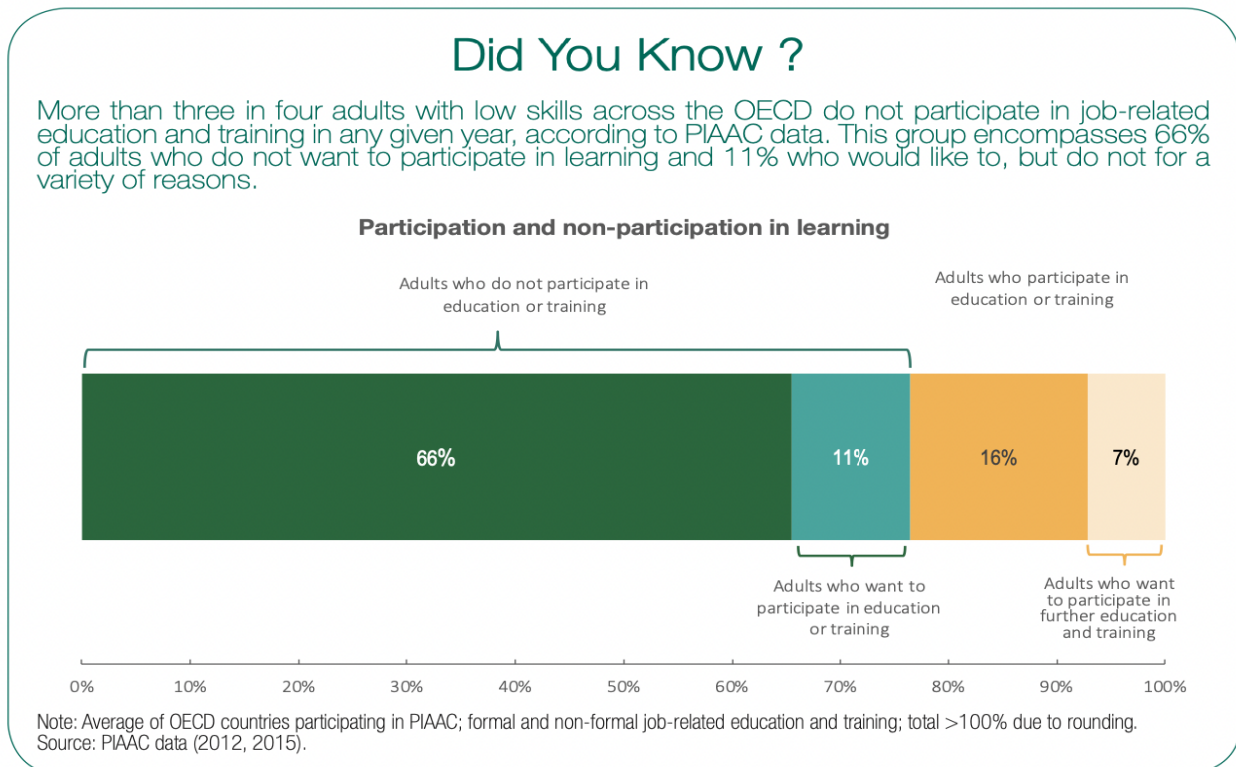

Εικόνα 1: Οι τάσεις επηρεάζουν τον κόσμο της εργασίας (Πηγή: ΟΟΣΑ 2019)

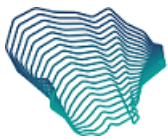
Οι ψηφιακές δεξιότητες θεωρούνται εμπόδιο στην κοινωνική και οικονομική συμμετοχή των ενηλίκων και αποτελούν πρόσθετη διάσταση των χαμηλών δεξιοτήτων. Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ (2019[5]), «περισσότεροι από ένας στους πέντε ενήλικες στον ΟΟΣΑ έχουν χαμηλές δεξιότητες. Το 22% των ενηλίκων στις χώρες του ΟΟΣΑ έχουν χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και ακόμη περισσότεροι ενήλικες έχουν χαμηλές γνωστικές δεξιότητες. Κατά μέσο όρο, το 26,3% των ενηλίκων είναι το πολύ σε θέση να ολοκληρώσουν ορισμένες πολύ βασικές εργασίες ανάγνωσης ή/και μαθηματικών στις χώρες για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία. Η παροχή της δυνατότητας να αναβαθμίσουν τις δεξιότητές τους για έναν μεταβαλλόμενο κόσμο εργασίας αποτελεί σημαντική πρόκληση.» Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι πολλοί ενήλικες με χαμηλές δεξιότητες είναι κάθε άλλο παρά «χαμηλής ειδίκευσης»: μπορεί να έχουν χαμηλά επίπεδα αλφαριθμητικού και αριθμητικής, αλλά ταυτόχρονα διαθέτουν μια σειρά από άλλες πολύτιμες δεξιότητες, όπως η ικανότητα οδήγησης διαφορετικών οχημάτων ή η φροντίδα των πελατών. Ομοίως, οι ενήλικες μπορεί να έχουν χαμηλό επίπεδο προσόντων, αλλά μπορεί να έχουν αποκτήσει δεξιότητες μέσω ετών εργασιακής εμπειρίας ισοδύναμες με εκείνες που σχετίζονται με τα τυπικά προσόντα.

Η συμμετοχή στην εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων βοηθά τους ανθρώπους να βρίσκουν, να διατηρούν και να εξελίσσονται περαιτέρω στην εργασία τους. Ωστόσο, οι ενήλικες με χαμηλές δεξιότητες έχουν λιγότερες από τις μισές πιθανότητες να συμμετάσχουν στην εκπαίδευση ενηλίκων από εκείνους με υψηλότερες δεξιότητες. Σύμφωνα με τα στοιχεία της PIAAC, μόνο το 20% των ενηλίκων με χαμηλές δεξιότητες συμμετέχουν στην εκπαίδευση ενηλίκων που σχετίζεται με την εργασία. Η συμμετοχή ενηλίκων με μεσαίες και υψηλές δεξιότητες είναι πολύ υψηλότερη (37% και 58% αντίστοιχα). Ένας από τους βασικούς λόγους για αυτό το χάσμα συμμετοχής είναι ότι οι ενήλικες με χαμηλά επίπεδα δεξιοτήτων δυσκολεύονται περισσότερο να αναγνωρίσουν τις μαθησιακές τους ανάγκες και, ως εκ τούτου, είναι λιγότερο πιθανό να αναζητήσουν ευκαιρίες κατάρτισης (Windisch, 2015). Σύμφωνα με στοιχεία της Έρευνας Εκπαίδευσης Ενηλίκων (AES) του 2016, το 11,6% των ενηλίκων με χαμηλές δεξιότητες αναζήτησαν ευκαιρίες μάθησης σε σύγκριση με το 35,5% των ενηλίκων με υψηλά επίπεδα δεξιοτήτων.

Εικόνα 2. Συμμετοχή και μη συμμετοχή στο Learning (Πηγή: ΟΟΣΑ 2019)

«Οι ενήλικες με χαμηλές δεξιότητες μπορεί να βρεθούν σε μια «παγίδα χαμηλής ειδίκευσης». Πολλοί έχουν θέσεις χαμηλού επιπέδου με περιορισμένες ευκαιρίες ανάπτυξης, συχνά εισέρχονται και εξέρχονται από την ανεργία και συχνά μπορούν να αναμένουν περιορισμένες αποδόσεις στην κατάρτιση, όπως υψηλότερους μισθούς ή πρόσβαση σε καλύτερες θέσεις εργασίας» (ΟΟΣΑ, 2017α· Burdett και Smith, 2002).

Στις περισσότερες χώρες του ΟΟΣΑ, οι ενήλικες έχουν την επιλογή μεταξύ πολλών διαφορετικών ευκαιριών μάθησης. Αυτά μπορεί να κυμαίνονται από προγράμματα για την απόκτηση τυπικής βασικής και γενικής εκπαίδευσης, μέσω πιστοποιημένων σύντομων μαθημάτων για την απόκτηση συγκεκριμένων δεξιοτήτων, έως ευκαιρίες μη τυπικής μάθησης στον χώρο εργασίας. Υπάρχουν πολλοί διαφορετικοί πάροχοι και προσεγγίσεις στη διδασκαλία και τη μάθηση. Είναι μια πρόκληση για κάθε ενήλικα να πλοηγηθεί σε αυτή τη ζούγκλα προσφορών, ειδικά για εκείνους με χαμηλές δεξιότητες.

Οι ενήλικες με χαμηλές δεξιότητες χρειάζονται υποστήριξη για τον προσδιορισμό των εκπαιδευτικών αναγκών τους και για την κατανόηση του είδους κατάρτισης που είναι καταλληλότερο για αυτούς. Επιπλέον, χρειάζονται συμβουλές σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης τυχόν εμποδίων στη συμμετοχή, συμπεριλαμβανομένων των περιορισμένων οικονομικών, της έλλειψης χρόνου λόγω οικογενειακών υποχρεώσεων και της απόστασης από τον τόπο κατάρτισης. Ωστόσο, τέτοιες ολοκληρωμένες υπηρεσίες παροχής συμβουλών και καθοδήγησης που απευθύνονται ειδικά σε ενήλικες με χαμηλές δεξιότητες είναι σπάνιες.

ΕΥΡΩΠΗ και LSA

Στον παρακάτω πίνακα, παρουσιάζονται επιλεγμένα ευρωπαϊκά προγράμματα σε σύγκριση με τα κριτήρια που πληρούν:

Country	Title	General criteria				Specific criteria			
		GC1	GC2	GC3	GC4	SC1	SC2	SC3	SC4
Good practices									
Austria	Initiative for adult education (<i>Erwachsenenbildung</i>)	X	X	X	X	X	X	X	
France	Personal training account (<i>Compte personnel de formation, CPF</i>)	X	X	X	X	X		X	X
Germany	On the job training programme (<i>Weiterbildung Geringqualifizierter und beschäftigter älterer Arbeitnehmer in Unternehmen - WeGebAU</i>)	X	X	X	X	X		X	X
Italy (Lombardia)	Unique labour endowment ⁽⁸⁾ (<i>Dote Unica Lavoro, DUL</i>)	X	X	X	X	X		X	X
Ireland	<i>Skillnet</i>	X	X	X	X	X		X	X
Netherlands	Language at work (<i>Taal op de werkvloer</i>)	X	X	X	X	X	X	X	
Norway	<i>SkillsPlus</i>	X	X	X	X	X	X	X	X
Portugal	New opportunities initiative (<i>Iniciativa Novas Oportunidades - NOI</i>)	X	X	X		X	X	X	X
Portugal	<i>Qualifica</i> programme	X	X	X		X		X	X
UK	<i>Union Learning Fund (ULF)</i>	X	X	X	X	X	X	X	
UK	Mid-life career review	X	X	X		X	X	X	

Promising practices									
Austria	Labour foundations (Arbeitsstiftungen)	X	X	X	X	X		X	
Spain	Vives Emplea: team empowerment for labour integration	X	X	X		X		X	

NB: See Annex 1 for a description of each practice and sources.

Legend:

GC1: Effectiveness

GC2: Clarity

GC3: Consistency

GC4: Sustainability

SC1: A GP has established successful coordination, cooperation, support and improved communication between all organisations involved

SC2: A GP adopts sound and appropriate methodological and didactic approaches to stimulate and involve adults also through a supportive guidance system

SC3: A GP has a flexible structure able to be adapted to different needs of the target group

SC4: A GP ensures recognition of prior learning and validation of learning outcomes, whether from formal education or non-formal or informal learning

Εικόνα 3: Εκπαίδευση ενηλίκων: ενδυνάμωση των ενηλίκων μέσω της αναβάθμισης των δεξιοτήτων και της επανειδίκευσης

(Πηγή: [Cedefop, 2020](https://www.cedefop.europa.eu/files/3082_en.pdf) και https://www.cedefop.europa.eu/files/3082_en.pdf)

Ο γαλλικός λογαριασμός προσωπικής κατάρτισης, για παράδειγμα, εισάγει ένα εξατομικευμένο σύστημα χρηματοδότησης της κατάρτισης που είναι ανοικτό σε όλα τα οικονομικά ενεργά άτομα και είναι πλήρως μεταβιβάσιμο καθ' όλη τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου του ατόμου, από τη στιγμή που εισέρχεται στην αγορά εργασίας μέχρι τη συνταξιοδότησή του. Το CPF είναι επί του παρόντος το μοναδικό παράδειγμα σε διεθνές επίπεδο ενός ατομικού λογαριασμού μάθησης όπου τα άτομα δημιουργούν δικαιώματα κατάρτισης με την πάροδο του χρόνου. (Πηγή: [Έγγραφο εργασίας του ΟΟΣΑ για την κοινωνία, την απασχόληση και τη μετανάστευση](#)).

"Μια έρευνα που διεξήχθη από το Centrum Taal en Onderwijs (CT&O) μεταξύ 400 εκπαιδευτικών της ολλανδικής L2 δείχνει την υπόθεση των εκπαιδευτικών ότι οι μαθητές εκτιμούν ιδιαίτερα τη χρήση των ΤΠΕ, αν και η χρήση των ΤΠΕ στις ολλανδικές τάξεις F2F εξακολουθεί να μην είναι κοινή πρακτική στη Φλάνδρα: το 20,5% των εκπαιδευτικών χρησιμοποιούν συχνά ή πάντα τις ΤΠΕ στην τάξη. Το 30,8% δεν χρησιμοποιεί ποτέ ΤΠΕ, λόγω έλλειψης καταλύματος (60%) και χρόνου (61,8%). Επιπλέον, το 57,7% των εκπαιδευτικών αισθάνονται μεταξύ ανεπαρκούς και λογικά ικανής χρήσης των ΤΠΕ. Αυτοί οι αριθμοί έρχονται σε έντονη αντίθεση με τις εκτιμήσεις των εκπαιδευτικών ότι περίπου το 80% των μαθητών εκτιμούν ιδιαίτερα τη χρήση των ΤΠΕ. (Berben, Drijkoningen, Frijns, Houben, & Van den Branden, 2012). Μια άλλη έρευνα, που διεξήχθη από το Vrije Universiteit Brussel (VUB) (DePryck, Zhu, Van Laer, Kupriyanova-Ashina, & Cools, 2013), επικεντρώνεται στην εμπειρία των ολλανδών μαθητών L2 στην εκπαίδευση ενηλίκων. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι το 41,9% των ερωτηθέντων σε (CVO, εστιάζοντας σε μαθητές με υψηλότερη μαθησιακή επάρκεια) σε υψηλά επίπεδα επάρκειας έχουν εμπειρία με μικτή ή εξ αποστάσεως μάθηση και το ίδιο ποσοστό προτιμά τη μικτή μάθηση. Στα επίπεδα A1, A2 και B1, περισσότερο από το 90% των ερωτηθέντων εκφράζουν προτίμηση για μάθηση F2F. Λίγο περισσότερο από ένας στους τέσσερις μαθητές δεν ενδιαφέρονται για μικτή μάθηση. Το 40% θα το έβρισκε ενδιαφέρον, υπό την προϋπόθεση ότι θα μπορούσε να σπουδάσει επί τόπου σε ένα OLC (ανοικτό κέντρο μάθησης) με καθοδήγηση και το 31% ενδιαφέρεται να σπουδάσει διαδικτυακά στο σπίτι. Τα Κέντρα Βασικής Εκπαίδευσης (CBE, που εστιάζουν σε μαθητές με χαμηλό αλφαριθμητικό) δεν κάνουν διάκριση μεταξύ της εκμάθησης ολλανδικών και άλλων μαθημάτων. Το 62,3% των ερωτηθέντων

ενδιαφέρονται να παρακολουθήσουν το μάθημα διαδικτυακά σε ένα OLC και περίπου το 16% ενδιαφέρονται να σπουδάσουν διαδικτυακά στο σπίτι ή στο κελί της φυλακής τους. (De Paere et al. 2018).

"[...] Η υδραυλική ρωγμάτωση (μια πρόσφατη τεχνολογική ανακάλυψη στη βιομηχανία πετρελαίου και φυσικού αερίου) έχει αυξήσει σημαντικά τη σχετική ζήτηση για λιγότερο μορφωμένη ανδρική εργασία και έχει αυξήσει τα υψηλά ποσοστά εγκατάλειψης του σχολείου των ανδρών εφήβων, τόσο συνολικά όσο και σε σχέση με τις γυναίκες. Οι εκτιμήσεις υποδηλώνουν ότι, απουσία του fracking, το ποσοστό εγκατάλειψης του σχολείου από τους εφήβους άνδρες θα ήταν 1 ποσοστιαία μονάδα χαμηλότερο κατά την περίοδο 2011-15 στη μέση αγορά εργασίας με σχιστολιθικά αποθέματα, υποδηλώνοντας ελαστικότητα των εγγραφών στο σχολείο σε σχέση με τις αποδοχές κάτω από τις ιστορικές εκτιμήσεις. (Cascio & Narayan, 2022).

«Οι ικανότητες των ηλικιωμένων να κατανοούν και να δημιουργούν περιεχόμενο στα μέσα ενημέρωσης, ειδικά ως πολίτες, έλαβαν λιγότερη προσοχή παρά την έμφαση των ερευνητών γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας στη συμμετοχή των ατόμων στην κοινωνία (Hobbs, 2010; Livingstone et al., 2012) και δημιουργική και παιχνιδιάρικη παραγωγή περιεχομένου πολυμέσων (π.χ., Cannon et al., 2018). Όταν ερμηνεύεται υπό το πρίσμα πρόσφατης έρευνας που υπογραμμίζει την έλλειψη παιδείας υγείας και ψηφιακών ειδίξεων των ηλικιωμένων (Eronen et al., 2019; Guess et al., 2019), αυτό το εύρημα δείχνει σαφώς ένα κενό στην έρευνα σχετικά με τις παρεμβάσεις γραμματισμού στα μέσα. (Rasi, 2021).

«Πολλές προοπτικές των ενηλίκων σχετικά με τη μάθηση, ενώ ονομάζονται θεωρίες, στερούνται σε μεγάλο βαθμό στοιχείων που οδηγούν στο να γίνουν θεωρίες. Έτσι, εξακολουθεί να υπάρχει ανάγκη για εμπειρική απόδειξη αυτών των θεωριών και των ρόλων τους στην ηλεκτρονική διδασκαλία. Οι συγκρίσεις της εφαρμογής αυτών των θεωριών για ενήλικες εκπαιδευόμενους στην ηλεκτρονική διδασκαλία θα ήταν επίσης χρήσιμες για την καθιέρωση της αποτελεσματικότητας των διαφόρων θεωριών μάθησης σε διαφορετικές καταστάσεις μάθησης ενηλίκων. (Brieger κ.ά., 2020).

«Οι ενήλικες πιέζονται να γίνουν δια βίου εκπαιδευόμενοι εξοπλισμένοι με τεχνολογικές δεξιότητες και ευχέρεια με τις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ· Παγκόσμια Τράπεζα, 2003). Υπό αυτές τις συνθήκες, μεγαλύτερος αριθμός ενηλίκων επιστρέφει για να συμμετάσχει σε μαθησιακές δραστηριότητες και αυτό σημαίνει επίσης ότι υπάρχει μεγαλύτερη ποικιλομορφία σε αυτόν τον πληθυσμό μαθητών (Hannah, 2017; Kasworm, 2003, Willans & Seary, 2011)." (Rogers-Shaw et al., 2018).

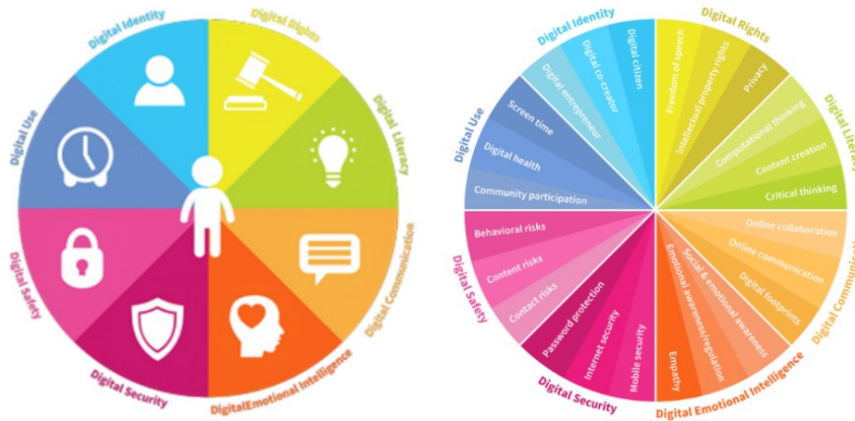
«Ο Saar (2017) διέκρινε θεωρητικά επτά τύπους χωρών που μαθαίνουν ενήλικες, οι οποίοι αντιστοιχούν στην τυπολογία των χωρών που βασίζονται σε ποικιλίες καπιταλισμού, καθεστώτα κράτους πρόνοιας και τις επεκτάσεις τους». (Boyardjieva et al. 2018)

«Η σύλληψη και η μέτρηση της εκπαίδευσης ενηλίκων ως κοινού αγαθού παρέχει μια νέα προοπτική για την κατανόηση και την αξιολόγηση του τρόπου με τον οποίο αναπτύσσεται η εκπαίδευση ενηλίκων σε διαφορετικές χώρες και σε διαφορετικά θεσμικά, κοινωνικοοικονομικά και πολιτιστικά πλαίσια». (Boyardjieva et al., 2018).

Πλαίσια ψηφιακών ικανοτήτων και LSA

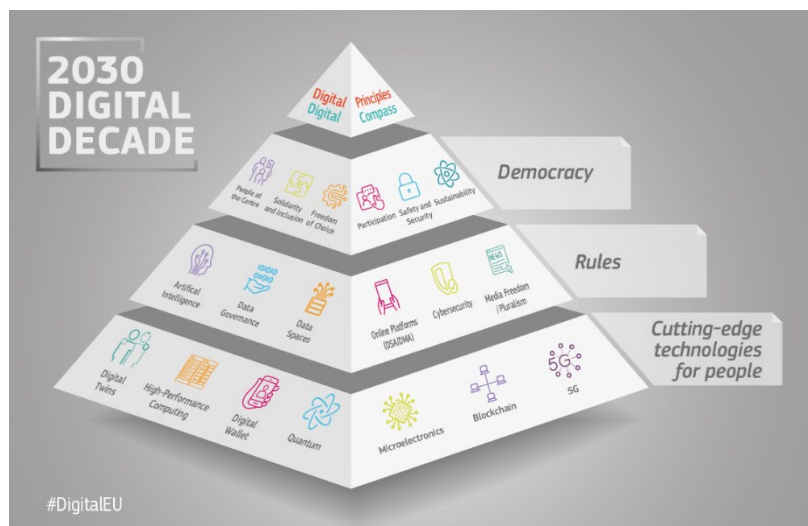
Σύμφωνα με τα «Πλαίσια ψηφιακών ικανοτήτων [για εκπαιδευτικούς, εκπαιδευόμενους και πολίτες](#)» της UNESCO, που σχετίζονται με τις ψηφιακές γνώσεις, δεξιότητες και χαρακτηριστικά που θεωρούνται εγγενή στην ψηφιακή «ικανότητα», υπάρχει μια ποικιλία πλαισίων ψηφιακών ικανοτήτων και ψηφιακών στρατηγικών που αναπτύσσονται σε ηπειρωτικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Η ομάδα εργασίας εμπειρογνομώνων LAB-ADA (EWG) μελέτησε πολλά από αυτά τα 20+ ψηφιακά πλαίσια, και εστίασε αυτήν την έρευνα στα ακόλουθα 7 πλαίσια.

1. ΟΟΣΑ - [Το μέλλον της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων 2030](#)
2. Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ - [Εκπαίδευση, δεξιότητες και μάθηση](#)
3. Ψηφιακή Νοημοσύνη (DQ): [Παγκόσμιο πρότυπο για τον ψηφιακό γραμματισμό, τις ψηφιακές δεξιότητες και την ψηφιακή ετοιμότητα](#)

Εικόνα 4: Το μοντέλο DQ που εστιάζει σε ένα σύνολο κοινωνικών, συναισθηματικών και γνωστικών ικανοτήτων που επιτρέπουν στα άτομα να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις και να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις της ψηφιακής ζωής

Η Ευρωπαϊκή Ψηφιακή Δεκαετία (2030) είναι ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο που θα καθοδηγεί όλες τις δράσεις που σχετίζονται με την ψηφιακή τεχνολογία. Στόχος της ψηφιακής δεκαετίας είναι να διασφαλιστεί ότι όλες οι πτυχές της τεχνολογίας και της καινοτομίας λειτουργούν για τους ανθρώπους. Η κύρια προσέγγιση της «ολιστικής οικοδόμησης ψηφιακής ικανότητας» εκφράζεται σήμερα από το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ψηφιακών Ικανοτήτων (DigComp) που έχει εφαρμοστεί ως εργαλείο αναφοράς για τους εκπαιδευτικούς, καθώς και για την αυτοκαθοδηγούμενη μάθηση. Η ανάπτυξη των εκπαιδευτικών υποστηρίζεται από το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο για την Ψηφιακή Ικανότητα των Εκπαιδευτικών (DigCompEdu). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εγκαινίασε νέα πλαίσια που υποστηρίζουν τη βασική ικανότητα επιχειρηματικότητας (EntreComp) και, πιο πρόσφατα, το πλαίσιο ικανοτήτων για προσωπικές, κοινωνικές και μεταγνωστικές βασικές ικανότητες (LifEComp), καθώς και το GreenComp - ένα πλαίσιο αναφοράς για ικανότητες βιωσιμότητας, λόγω της ζήτησης για πλαίσια και εργαλεία ικανοτήτων.

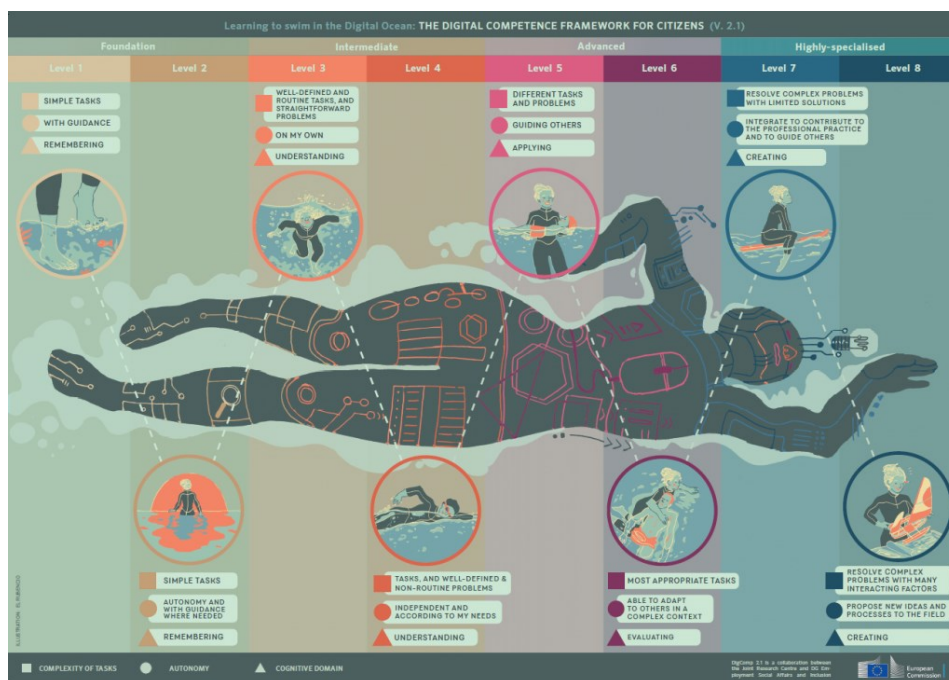
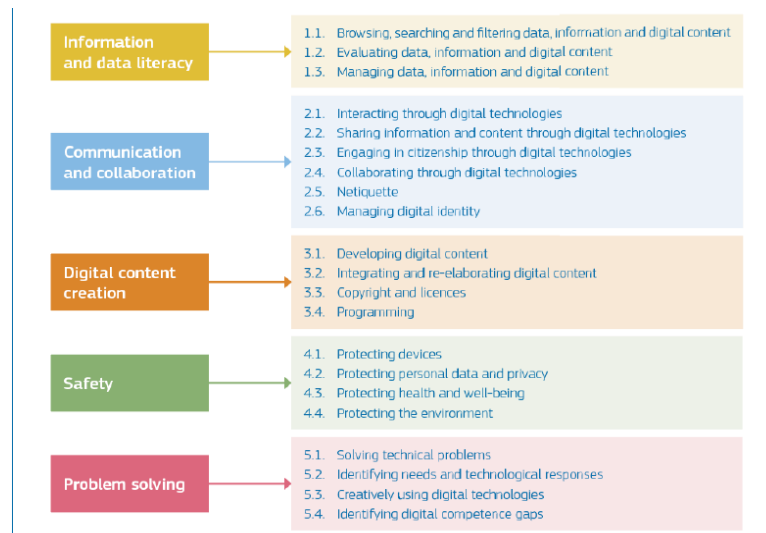
Εικόνα 5: Η ΕΕ ένα ανθρωποκεντρικό, βιώσιμο όραμα για την ψηφιακή κοινωνία

Ακολουθούν παραδείγματα από την οικογένεια πλαισίων ψηφιακών ικανοτήτων της ΕΕ, τα οποία το LAB-ADA EWG μπορεί να σχετίζεται με SLA:

4. DigComp: joint-research-centre.ec.europa.eu/digcomp_en
5. DigCompEdu: ec.europa.eu/jrc/en/digcompedu joint-research-centre.ec.europa.eu/digcomp_en
6. EntreComp: ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1317

7. LifeComp: joint-research-centre.ec.europa.eu/lifecomp_enpublications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC120911

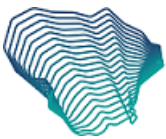
Σχήμα 6: Μοντέλο αναφοράς DigComp Conceptual και DigComp Framework 2.2 (Πηγή: DigComp 2010-2022)

Χώρες εταίρων και LSA

Λιθουανία

Σύμφωνα με την Unesco¹, το «Λιθουανικό Κέντρο Εκπαίδευσης και Πληροφόρησης Ενηλίκων» είναι το κρατικό ίδρυμα που λειτουργεί υπό το Υπουργείο Παιδείας και Επιστημών της Δημοκρατίας της Λιθουανίας. Το κέντρο ιδρύθηκε από το Υπουργείο ως ένας από τους κύριους φορείς που βοηθούν στο συντονισμό και την εφαρμογή των μέσων της εθνικής στρατηγικής για τη Δια Βίου Μάθηση. Η αποστολή είναι «να διασφαλιστεί

¹ <https://uil.unesco.org/partner/lifelong-learning/lithuanian-centre-adult-education-and-information-lcaei>

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

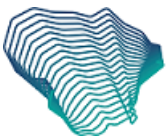
ότι η κοινωνία θα πρέπει να έχει περισσότερες δυνατότητες συμμετοχής στη συνεχή μάθηση παρέχοντας βοήθεια στους ενήλικες στην εκπαίδευση». Τα κύρια ζητήματα πολιτικής είναι η «παροχή βοήθειας στους ενήλικες στον τομέα της εκπαίδευσης που σχετίζεται με τη συνεχή μάθηση, η συσσώρευση δεδομένων και η συνεχής ενημέρωση των βάσεων δεδομένων σχετικά με τις ευκαιρίες για συνεχή εκπαίδευση, για τους θεσμούς και τα προγράμματα που παρέχουν αυτές τις υπηρεσίες, καθώς και η διάδοση των σχετικών πληροφοριών για τα θέματα αυτά στην κοινωνία γενικότερα, η διερεύνηση και ανάλυση της κατάστασης της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και των αναγκών στη χώρα, να εκπονεί και να υλοποιεί έργα που σχετίζονται με την ανάπτυξη ευκαιριών εκπαίδευσης ενηλίκων, να συμμετέχει στη διευθέτηση πρότυπων νομοθετικών έργων που συνδέονται με το σύστημα Δια Βίου Μάθησης, να καταρτίζει μεθοδολογικό, επιμορφωτικό και μαθησιακό υλικό, καθώς και να οργανώνει τις εκδοτικές του δραστηριότητες. Εφαρμογή εθνικών στρατηγικών».

Στη Λιθουανία, διοργανώθηκε μια εθνική εκστρατεία άτυπης εκπαίδευσης, με τίτλο "Senior Days on the Internet", όπου σεμινάρια στο Διαδίκτυο, εμπειρογνώμονες σε διάφορους τομείς και γνωστές προσωπικότητες της Λιθουανίας μοιράζονται γνώσεις και εμπειρίες σχετικά με τα οφέλη του Διαδικτύου και της τεχνολογίας σε διάφορους τομείς. Μετά τις εκπομπές, οι συμμετέχοντες είναι σε θέση να εφαρμόσουν τις γνώσεις τους στην πράξη μέσω διαφόρων εργασιών. Στόχος αυτής της πρωτοβουλίας είναι να προσελκύσει το ενδιαφέρον και να ενθαρρύνει τους ηλικιωμένους της Λιθουανίας να χρησιμοποιούν σύγχρονες έξυπνες τεχνολογίες, ηλεκτρονικές υπηρεσίες, να αξιολογούν κριτικά τις πληροφορίες και να βελτιώνουν τις ψηφιακές τους δεξιότητες.

Ιταλία

Στην Ιταλία, η εκπαίδευση ενηλίκων προωθείται από τα CPIA (Επαρχιακά Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων) που ιδρύθηκαν με το προεδρικό διάταγμα 263 της 29ης Οκτωβρίου 2012. Τα επαρχιακά κέντρα εκπαίδευσης ενηλίκων (CPIA) αποτελούν θεμελιώδες στοιχείο του ιταλικού εκπαιδευτικού συστήματος. Η εκπαίδευση που διαρκεί μια ζωή, η διά βίου μάθηση, δεν μπορεί και δεν πρέπει να ορίζεται ως εξάρτημα, αλλά πρέπει να είναι το απαραίτητο συμπλήρωμα της ικανότητας διαβίωσης και εργασίας. Η εκπαίδευση δεν τελειώνει στην ηλικία των δεκαοκτώ ετών, αλλά συνεχίζεται καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής μας. Τα τελευταία δύο χρόνια (2020-2022) μας δίδαξαν τη σημασία της τεχνολογίας, τη δύναμή της και τον θεμελιώδη ρόλο της στην οικοδόμηση κοινοτήτων. Απευθυνόμενοι άμεσα στους ενήλικες, οι CPIAs θα κληθούν να διαδραματίσουν το ρόλο ενός κεντρικού άξονα στην ανάπτυξη ψηφιακών ικανοτήτων τα επόμενα χρόνια. Σε καθημερινή βάση, οι CPIA αποδεικνύουν ότι είναι θεματοφύλακες της δημοκρατίας, διασφαλίζοντας ότι οι άνθρωποι έχουν τις δεξιότητες που χρειάζονται για να συμμετάσχουν στην πολιτική ζωή και μέσω της ικανότητας απόκτησης νέων γνώσεων.

Τα CPIA αποτελούν ένα είδος αυτόνομου εκπαιδευτικού ιδρύματος με δικό του προσωπικό και ειδική διδακτική και οργανωτική δομή. Τα CPIA χωρίζονται σε «εδαφικά δίκτυα υπηρεσιών» διαρθρωμένα σε τρία επίπεδα: Επίπεδο Α: Διοικητική Μονάδα· Επίπεδο Β: Διδακτική Ενότητα. Επίπεδο Γ: Εκπαιδευτική Μονάδα. Από διοικητική άποψη, το CPIA χωρίζεται σε μια κεντρική τοποθεσία και σημεία παράδοσης πρώτου επιπέδου (σχετικές τοποθεσίες) όπου εφαρμόζονται διαδρομές εκμάθησης πρώτου επιπέδου, γραμματισμού και ιταλικής γλώσσας. Αυτά τα σημεία παράδοσης πρώτου επιπέδου προσδιορίζονται από τις Περιφέρειες. Το CPIA, από οργανωτική-διδακτική άποψη, αναφέρεται στα δευτεροβάθμια σχολικά ιδρύματα που παρέχουν μαθήματα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ενηλίκων. Αυτά τα σημεία παράδοσης δεύτερου επιπέδου «αρθρώνονται» στα ιδρύματα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του δεύτερου επιπέδου (χώροι λειτουργίας) που προσδιορίζονται από τις περιφέρειες. Η CPIA μπορεί να επεκτείνει την προσφορά κατάρτισης συνάπτοντας συμφωνίες με τοπικές αρχές και άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, ιδίως σε εγκαταστάσεις κατάρτισης διαπιστευμένες από τις Περιφέρειες. Πρόκειται για πρωτοβουλίες για την ενίσχυση των δεξιοτήτων που σχετίζονται με την ιδιότητα του πολίτη και, ως εκ τούτου, της απασχολησιμότητας του πληθυσμού. CPIAs στην Ιταλία είναι 130. Αριθμός φοιτητών: 2017-18: 178.000; 2018-19: 176.000; 2019-20: 154.000.

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

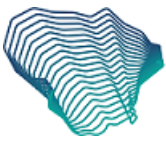
Πριν από την αναδιοργάνωση του 2012, η πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση ενηλίκων διεξαγόταν σε Μόνιμα Εδαφικά Κέντρα (CTP) και η δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρεχόταν από βραδινά μαθήματα που ενεργοποιούνταν σε επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η αναδιοργάνωση είχε ως στόχο να δώσει οργανικότητα και ενότητα στο σύστημα εκπαίδευσης ενηλίκων και να ξεπεράσει ορισμένα κρίσιμα ζητήματα, συμπεριλαμβανομένης της ακαμψίας του συστήματος και της οργάνωσης των μαθημάτων, τα οποία είχαν εγκαταστάσεις που ήταν πολύ παρόμοιες με εκείνες των πρωινών μαθημάτων. την έλλειψη διοικητικής, εκπαιδευτικής και οργανωτικής αυτονομίας των εγκαταστάσεων · την απουσία ολοκληρωμένου συστήματος εξ αποστάσεως εκπαίδευσης· και την έλλειψη οργανικού συστήματος πιστωτικών μονάδων και πιστοποιήσεων. Τα βασικά στοιχεία για την αναδιοργάνωση ήταν: η αύξηση του εκπαιδευτικού επιπέδου των αδύναμων χρηστών, με προτεραιότητα σε διαδρομές που αποσκοπούν στην απόκτηση προσόντων, συμπεριλαμβανομένης της εκπλήρωσης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και στη γνώση της ιταλικής γλώσσας από αλλοδαπούς, η ενίσχυση της ταυτότητας της εκπαιδευτικής προσφοράς, η βιωσιμότητά της μέσω συντομότερων από τις συνηθισμένες διαδρομές και η προσέγγιση των ανθρώπων, μέσω δικτύων και τη δημιουργία ενός οργανικού συστήματος για την ενίσχυση των δεξιοτήτων και της μάθησης που ήδη κατέχουν οι άνθρωποι.

Το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων (ΕΠΠ) θεσπίστηκε με διυπουργική απόφαση (Υπουργείο Εργασίας και Υπουργείο Παιδείας) της 8ης Ιανουαρίου 2018 ως εργαλείο περιγραφής και κατάταξης των προσόντων που χορηγούνται στο πλαίσιο του Εθνικού Συστήματος Πιστοποίησης Επάρκειας. Το ΕΠΠ αντιπροσωπεύει τον εθνικό μηχανισμό συσχέτισης των ιταλικών προσόντων με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων, με τη λειτουργία της σύνδεσης του ιταλικού συστήματος προσόντων με τα συστήματα άλλων ευρωπαϊκών χωρών. Το ΕΠΠ έχει επίσης ως στόχο τον συντονισμό και την ενίσχυση των διαφόρων συστημάτων που συμβάλλουν στη δημόσια προσφορά δια βίου μάθησης και υπηρεσιών για τον εντοπισμό, την επικύρωση και την πιστοποίηση δεξιοτήτων (που αποκτώνται μέσω τυπικών, άτυπων και μη τυπικών δραστηριοτήτων). Επιπλέον, το ΕΠΠ ενισχύει τη Συμφωνία Ατομικής Κατάρτισης, ένα βασικό στοιχείο της εκπαίδευσης ενηλίκων (ένα μέσο που αποσκοπεί στην προώθηση εθνικών πολιτικών για την ενίσχυση της διά βίου μάθησης ξεκινώντας από την ανασυγκρότηση της ατομικής ιστορίας του μαθητή και προσαρμόζοντας αυτή την εκπαιδευτική πορεία σε αυτήν). Στη Σύμβαση Εκπαίδευσης επισυνάπτεται το Πιστοποιητικό αναγνώρισης πιστωτικών μονάδων για το εξατομικευμένο μάθημα.

Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας

Η κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Βόρειας Μακεδονίας ίδρυσε το Κέντρο Εκπαίδευσης Ενηλίκων, ένα εθνικό δημόσιο ίδρυμα. Αποστολή του Κέντρου είναι η προώθηση ενός λειτουργικού, σύγχρονου και συμβατού με την ΕΕ συστήματος εκπαίδευσης ενηλίκων στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης που παρέχει υψηλής ποιότητας ευκαιρίες μάθησης και απόκτησης προσόντων για την κάλυψη των αναγκών ολόκληρου του πληθυσμού, την ενίσχυση της απασχολησιμότητας και της επιχειρηματικότητας, την κάλυψη των αναγκών της αγοράς εργασίας και τη συμβολή στην οικονομική, κοινωνική και προσωπική ανάπτυξη. Βασικοί στόχοι του θεσμού είναι να συμβάλει στην υλοποίηση της κοινωνικοοικονομικής ανάγκης της Βόρειας Μακεδονίας, να ανταποκριθεί στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και να βοηθήσει τα άτομα στην προσωπική τους ανάπτυξη.

Οι κύριες αρμοδιότητες του ιδρύματος είναι η εναρμόνιση και ενσωμάτωση στο δημόσιο συμφέρον και τα συμφέροντα των κοινωνικών εταίρων στην εκπαίδευση ενηλίκων στη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας και ο συντονισμός της συνεργασίας με τα διεθνή ιδρύματα και οργανισμούς στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων και της δια βίου μάθησης. Το ίδρυμα παρέχει επίσης ένα σύστημα ποιότητας για την εκπαίδευση των ενηλίκων σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα και πρακτικές, μέσω προτύπων και κριτηρίων που θα παρέχουν ποιοτική εκπαίδευση για ενήλικες, τόσο τυπική όσο και μη τυπική, παραγωγή ποιοτικού και ανταγωνιστικού εργατικού δυναμικού στην αγορά εργασίας υποστηρίζοντας την κοινωνική εταιρική σχέση.

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

Το Κέντρο Εκπαίδευσης Ενηλίκων είναι υπεύθυνο για την επαλήθευση ειδικών προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων (προγράμματα μη τυπικής εκπαίδευσης ενηλίκων) με στόχο την αύξηση της ποιότητας της μη τυπικής εκπαίδευσης ενηλίκων. Από το 2010, το Κέντρο Εκπαίδευσης Ενηλίκων υλοποιεί κυβερνητικά προγράμματα δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης για ενήλικες που ολοκλήρωσαν μόνο την πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε εθνικό επίπεδο. Επίσης, το Κέντρο Εκπαίδευσης Ενηλίκων διεξάγει διάφορες δραστηριότητες για την προώθηση της εκπαίδευσης ενηλίκων. Μία από τις σημαντικότερες εκδηλώσεις είναι οι Ημέρες Δια Βίου Μάθησης που διοργανώνει ετησίως το Κέντρο σε συνεργασία με το Διεθνές Γραφείο DVV στη Βόρεια Μακεδονία.

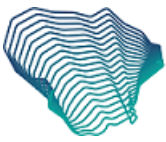
Οι σύμβουλοι βιωσιμότητας είναι ένα πρόγραμμα ΕΕΚ που αναπτύχθηκε από την Eco Logic, επαληθεύτηκε από το Κέντρο Εκπαίδευσης Ενηλίκων και ξεκίνησε αρχικά ως μέρος του έργου Inclusive Labour Markets for Sustainable Community Development EU. Το πρόγραμμα καλύπτει 12 ενότητες που παρέχουν στον εκπαιδευόμενο τις ικανότητες και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε επιχειρήσεις, νοικοκυριά και άτομα. Το πρόγραμμα αυτό καλύπτει θεωρητικά και πρακτικά μέρη εντός 245 ωρών από τα οποία 72 είναι για θεωρία, 140 για την υλοποίηση πρακτικών μερών (εργασία σε μελέτη περίπτωσης) σε δημόσιο ίδρυμα, μικρή, μεσαία ή μεγάλη επιχείρηση ή νοικοκυριό και 33 για αξιολόγηση, συμπεριλαμβανομένων δοκιμών ελέγχου, συζητήσεων και τελικής παρουσίασης της μελέτης περίπτωσης. Το επαληθευμένο μάθημα είναι αρθρωτό και αποτελείται από 12 ενότητες (Εισαγωγή στην Αειφόρο Ανάπτυξη, Παγκόσμιες οικονομικές τάσεις, Στρατηγικές για την Αειφόρο Ανάπτυξη σε μικρο και μακροοικονομικό επίπεδο, Οικολογικές πολιτικές, Οικολογικές καινοτομίες για την Αειφόρο Ανάπτυξη, Δείκτες παρακολούθησης και μέτρησης της αειφόρου ανάπτυξης, Αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων και καθαρότερη παραγωγή, Οικολογικός σχεδιασμός, Μεθοδολογίες για την Αειφόρο Ανάπτυξη, Εργαλεία οργάνωσης και υλοποίησης της Βιώσιμης Ανάπτυξης, Βιωσιμότητα στο σπίτι και μελέτη περίπτωσης - ανάλυση βιωσιμότητας σε μια συγκεκριμένη οντότητα).

Ελλάδα

Σύμφωνα με έρευνα του ΟΟΣΑ (2015), το ποσοστό των ενηλίκων στην Ελλάδα που βαθμολογούνται στα υψηλότερα επίπεδα επάρκειας στον γραμματισμό και τον αριθμητισμό είναι σημαντικά μικρότερο από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ, ενώ το ποσοστό των ενηλίκων με χαμηλές δεξιότητες στον γραμματισμό και τον αριθμητισμό είναι πολύ μεγαλύτερο από τον μέσο όρο. Η έρευνα του ΟΟΣΑ υπογράμμισε ότι η μεγάλη επέκταση της εκπαίδευσης δεν έχει μεταφραστεί σε βελτίωση του αλφαριθμητισμού κατά τη διάρκεια των γενεών και ότι οι ενήλικες που έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό, έχουν ελαφρώς υψηλότερη βαθμολογία στον αλφαριθμητισμό από τους ενήλικες που έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό και έχουν τη μητρική γλώσσα. Η Ελλάδα κατέχει ένα μεγαλύτερο από το μέσο όρο ποσοστό ενηλίκων στην Ελλάδα με ανεπαρκείς δεξιότητες ανάγνωσης και αριθμητικής, και η χαμηλή επάρκεια είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη μεταξύ των ατόμων ηλικίας 55-65 ετών. Επίσης, ένα υψηλότερο ποσοστό ενηλίκων στην Ελλάδα (σε σύγκριση με τον μέσο όρο του ΟΕΔΚ) δεν ανέφερε προηγούμενη εμπειρία με υπολογιστές. Τέλος, στην Ελλάδα, «είναι το μορφωτικό επίπεδο, και όχι η επάρκεια, που έχει τον ισχυρότερο αντίκτυπο στην πιθανότητα απασχόλησης και στην απόκτηση υψηλότερων μισθών».

Συγκεκριμένα, «μόνο ένας στους 20 ενήλικες στην Ελλάδα επιτυγχάνει τα υψηλότερα επίπεδα επάρκειας (Επίπεδο 4 ή 5) στον αλφαριθμητισμό, σε σύγκριση με περίπου έναν στους 10 ενήλικες (10,6%) κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ που συμμετείχαν στην έρευνα» και επισημαίνεται ότι περίπου ένας στους τέσσερις ενήλικες (26,0%) επιτυγχάνει το επίπεδο 3 στον αλφαριθμητισμό, ποσοστό χαμηλότερο από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ που είναι 35,4%. Επίσης, «μόνο το 2,5% των ενηλίκων στην Ελλάδα φτάνει στο επίπεδο 3, το υψηλότερο επίπεδο επάρκειας, στην επίλυση προβλημάτων σε περιβάλλοντα πλούσια σε τεχνολογία». Πρόκειται για το τέταρτο χαμηλότερο ποσοστό μεταξύ όλων των συμμετεχουσών χωρών του ΟΟΣΑ και σημαντικά χαμηλότερο από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ που είναι 5,4%. «Σε αντίθεση με ό,τι παρατηρείται σε άλλες χώρες, οι ηλικίες 25-

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

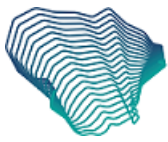
34 ετών στην Ελλάδα έχουν τις ίδιες επιδόσεις στον αλφαριθμητισμό με τις ηλικίες 55-65 ετών» και «η Ελλάδα είναι από τις λίγες χώρες όπου οι γυναίκες ξεπερνούν τους άνδρες στον αλφαριθμητισμό». Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι «οι εργαζόμενοι στην Ελλάδα χρησιμοποιούν τις δεξιότητές τους στην αριθμητική και την επίλυση προβλημάτων στην εργασία τόσο συχνά όσο ο μέσος όρος στις χώρες του ΟΟΣΑ. αλλά η επάρκεια τους σε αυτές τις δεξιότητες δεν ανταμείβεται τόσο πολύ, με υψηλότερους μισθούς, όπως σε άλλες χώρες του ΟΟΣΑ».

Στην Ελλάδα, η Εθνική Ακαδημία Ψηφιακών Δεξιοτήτων, μια πρωτοβουλία του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, με στόχο την ανάπτυξη και συγκέντρωση προσφορών εκπαιδευτικού περιεχομένου, δημιούργησε μια διαδικτυακή πλατφόρμα, η οποία είναι διαθέσιμη από τον Μάιο του 2021. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει μαθήματα για εκπαιδευτικούς, επιχειρηματίες και στελέχη επιχειρήσεων, μαθήματα δικτύων επικοινωνίας και ασφάλειας στον κυβερνοχώρο, μαθήματα τεχνολογίας αιχμής, μαθήματα σχεδιασμού και ανάπτυξης λογισμικού για αγρότες και γεωργικές επιχειρήσεις. Τα μαθήματα προσφέρονται επίσης από οργανισμούς με αναγνωρισμένο ακαδημαϊκό και εκπαιδευτικό κύρος, όπως ελληνικά ακαδημαϊκά ιδρύματα, γνωστές διεθνείς εταιρείες, τραπεζικά ιδρύματα, παρόχους τηλεπικοινωνιών και οργανισμούς ψηφιακής εκπαίδευσης.

Η Εθνική Ακαδημία Ψηφιακών Δεξιοτήτων φιλοδοξεί να διαδραματίσει ενεργό ρόλο στον τομέα του ψηφιακού γραμματισμού, εμπλουτίζοντας συνεχώς το εκπαιδευτικό της περιεχόμενο προς τους πολίτες. Διαθέτει περισσότερα από 290 μαθήματα βασικού και προχωρημένου επιπέδου που αντιστοιχούν σε πάνω από 1.800 ώρες εκπαίδευσης. Τα μαθήματα χωρίζονται στις ακόλουθες έξι θεματικές ενότητες:

- Επικοινωνία και συνεργασία: Μαθήματα στους τομείς των εφαρμογών επικοινωνίας, της εργασίας από το σπίτι, των κινητών συσκευών και των κοινωνικών δικτύων είναι διαθέσιμα σε αυτή την κατηγορία.
- Διαδίκτυο: Το περιεχόμενο των μαθημάτων αυτής της κατηγορίας εμπίπτει, μεταξύ άλλων, στους τομείς της προστασίας προσωπικών δεδομένων και της ασφαλούς περιήγησης στο διαδίκτυο.
- Καθημερινά εργαλεία: Το εκπαιδευτικό περιεχόμενο αυτής της κατηγορίας σχετίζεται με τους τομείς της χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών και των εφαρμογών γραφείου.
- Ψηφιακή Επιχειρηματικότητα: Τα μαθήματα αυτής της κατηγορίας απευθύνονται σε όσους ενδιαφέρονται να εμπλουτίσουν περαιτέρω τις γνώσεις τους σχετικά με το ψηφιακό μάρκετινγκ και το σύγχρονο επιχειρηματικό πλαίσιο.
- Πληροφορική: Ο επισκέπτης αυτής της κατηγορίας μπορεί να παρακολουθήσει μαθήματα σχετικά με τις βάσεις δεδομένων, τις γλώσσες προγραμματισμού, την κυβερνοασφάλεια, τις ΤΠΕ και την εκπαίδευση, τα δίκτυα επικοινωνίας κ.λπ.
- Τεχνολογίες αιχμής: Το εκπαιδευτικό περιεχόμενο αυτής της κατηγορίας σχετίζεται με τους τομείς της τεχνητής νοημοσύνης, του υπολογιστικού νέφους κ.λπ.

Τέλος, η πλοήγηση του χρήστη στην πλατφόρμα είναι απλή και φιλική. Το εκπαιδευτικό υλικό είναι ελεύθερα διαθέσιμο σε όλους, χωρίς πολύπλοκες διαδικασίες εγγραφής και κάθε χρήστης μπορεί να επιλέξει το μάθημα που ταιριάζει στα ενδιαφέροντα και το επίπεδο των γνώσεών του, να το παρακολουθήσει και να το ολοκληρώσει όποτε το επιθυμεί.

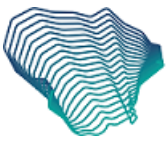

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

2

ΟΜΑΔΕΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

Εισαγωγή

Αυτή η Ομάδα Εστίασης (Focus Group) διεξάγεται στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+ "**LAB-ADA**". Αυτός ο οδηγός για την ομάδα εστίασης απευθύνεται σε εμπειρογνώμονες και επαγγελματίες που ασχολούνται με τους LSA και στοχεύει στη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τα σχετικά πλαίσια ικανοτήτων, τις βέλτιστες πρακτικές, τις ευκαιρίες, τις πρωτοβουλίες και τις προκλήσεις στην εκπαίδευση των LSA.

Οι ομάδες εστίασης θα διεξαχθούν περαιτέρω για τη συλλογή ποιοτικών δεδομένων σχετικά με: την επικύρωση των ευρημάτων της έρευνας (εναύσματα, υποστηρίξεις, σύνολο δεξιοτήτων), την απόκτηση βαθύτερων γνώσεων για το πρόβλημα, προτάσεις καταιγισμού ιδεών για το ενδιαφέρον περί LSA για σχετικές ευκαιρίες μάθησης και καλύτερες δυνατότητες συμμετοχής στη μη τυπική μάθηση.

Ο οδηγός περιλαμβάνει ενδεικτικές ημιδομημένες ερωτήσεις στα ακόλουθα **πέντε μέρη**:

- προφίλ εμπειρογνομόνων
- Κίνητρα και δέσμευση για την προσωπική ανάπτυξη των LSA.
- Σχόλια σχετικά με το LAB-ADA COMPETENCE FRAMEWORK.
- Εκπαιδευτικοί πόροι.
- Πρωτοβουλίες, πρακτικές, έρευνες, προκλήσεις.

Κάθε ένας από τους πέντε εταίρους πήρε συνέντευξη από πέντε εμπειρογνώμονες, **25 εμπειρογνώμονες** συνολικά, η διάρκεια κάθε ομάδας εστίασης ήταν περίπου 1,5 - 2 ώρες και διεξήχθη μεταξύ Σεπτεμβρίου και Νοεμβρίου 2022.

Προφίλ εμπειρογνομόνων

Κάθε χώρα πραγματοποίησε συνεντεύξεις με εμπειρογνώμονες στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων, με διαφορετικά προφίλ και υπόβαθρο.

Οι περισσότεροι από τους ειδικούς συμφωνούν ότι ένα από τα κύρια καθήκοντα ενός εκπαιδευτικού είναι να διαδώσει τη φιλοσοφία του για την εκπαίδευση και τη διδασκαλία. Οι εκπαιδευτικοί βασίζονται στη φιλοσοφία τους σε θεωρίες που έμαθαν στην επίσημη εκπαίδευσή τους, αλλά οι περισσότεροι συμφωνούν ότι ξεκινούν με αυτό το είδος φιλοσοφίας διδασκαλίας και το προσαρμόζουν με την πάροδο του χρόνου. Αυτές οι προσαρμογές στη φιλοσοφία διδασκαλίας ενός ατόμου βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στην προσωπική εμπειρία και τις βέλτιστες πρακτικές που μπορεί να προκύψουν στον συγκεκριμένο τομέα διδασκαλίας τους. Κάθε εκπαιδευτικός πρέπει να εξετάσει όλες τις πτυχές κατά την επιλογή και τη χρήση μιας διδακτικής στρατηγικής βασισμένης στην αυτοκατευθυνόμενη μάθηση. Δεν είναι όλοι οι εκπαιδευόμενοι ενήλικες αυτόνομοι, οπότε μια διδακτική φιλοσοφία θα πρέπει να βασίζεται σε διαφορετικές εκπαιδευτικές προσεγγίσεις, έτσι ώστε να μπορεί να καλύψει διαφορετικά επίπεδα αυτο-ρύθμισής τους. Επιπλέον, είναι σημαντικό να επικοινωνηθεί η φιλοσοφία διδασκαλίας στους εκπαιδευόμενους ώστε να αποφευχθούν παρεξηγήσεις και δυσάρεστες καταστάσεις.

Ειδικότερα, οι εμπειρογνώμονες που συμμετείχαν στην ομάδα εστίασης είναι:

- Καθηγητές/διευθυντές CRIAs (Επαρχιακά Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων)
- Συνεργάτες ενώσεων που ασχολούνται με δραστηριότητες εκπαίδευσης ενηλίκων.
- Καθηγητές Μαθηματικών, Πληροφορικής, Ιταλικής Γλώσσας, Μουσικής.

- Συντάκτες έργων της ΕΕ.
- Ερευνητές και εκπαιδευτικοί.

Μερικοί από τους εμπειρογνώμονες δεν έχουν λάβει κατάλληλη και ειδική εκπαίδευση για να διδάξουν ενήλικες, έτσι οι ιδέες και οι μεθοδολογίες τους έχουν προκύψει από την εργασία στο πεδίο και την εμπειρία που αποκτήθηκε κατά τη διάρκεια της εμπειρίας και της έρευνάς τους. Από τη μία πλευρά, οι εκπαιδευτικοί έχουν ήδη χρησιμοποιηθεί για να «χτίσουν» και να «δημιουργήσουν» ένα μη συμβατικό εκπαιδευτικό μονοπάτι βασισμένο στη συγκεκριμένη αναγκαιότητα της κατάστασης. Από την άλλη πλευρά, οδηγεί σε μεθοδολογικό και διδακτικό κατακερματισμό (σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα που δεν ενθαρρύνει τη διεπιστημονική και προληπτική συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών, τουλάχιστον στους δημόσιους θεσμούς).

Μια ενδιαφέρουσα πτυχή του προφίλ των εκπαιδευτών ενηλίκων είναι ότι όλοι πιστεύουν ότι η εκπαίδευση ενηλίκων και η δια βίου μάθηση είναι μια σημαντική πτυχή της ζωής κάθε ατόμου. Η αναβάθμιση της τεχνογνωσίας και των δεξιοτήτων δεν βοηθά μόνο στην απόκτηση νέων γνώσεων και πληροφοριών, αλλά και στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής, κοινωνικά και πολιτιστικά. Η συνεχής εκπαιδευτική ανάπτυξη κάθε ατόμου, ειδικά σήμερα στον 21ο αιώνα, είναι κάτι που θεωρούν ζωτική δραστηριότητα για κάθε άτομο, τόσο για ηλικιωμένους όσο και για νέους.

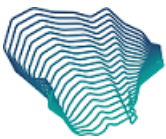
Κίνητρα και δέσμευση για την προσωπική ανάπτυξη των LSA

Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί συμφωνούν ότι ένα από τα κύρια ζητήματα που τίθενται ως πρόβλημα για την LSA μάθηση (LSA Learning) είναι το χαμηλό επίπεδο κινήτρων τους να εμπλακούν σε συγκεκριμένα προγράμματα που όχι μόνο θα τους φέρουν νέες προσωπικές ιδιότητες μέσω της εμπειρίας, αλλά και νέες επαγγελματικές ιδιότητες. Τα κίνητρα μερικές φορές προκύπτουν από εξωτερικούς παράγοντες, όπως κάποια αναγνώριση ή δυνατότητα εύρεσης εργασίας στο εξωτερικό, περισσότεροι πόντοι στο επαγγελματικό βιογραφικό τους σημείωμα κ.λπ. Ίσως μερικά από τα ζητήματα της LSA Μάθησης είναι ότι έχουν χάσει τη συνήθεια της συνεχούς εκπαίδευσης κατά τη διάρκεια των ετών επαγγελματικής τους δέσμευσης. Ορισμένοι μάλιστα αναφέρουν ότι θα πρέπει να υπάρχει μια ενιαία στρατηγική από τους δημόσιους φορείς που να μπορεί να σκιαγραφήσει σαφείς στόχους και κριτήρια για την εκπαίδευση ενηλίκων.

Για να έχουν περισσότερα κίνητρα οι LSA, υπάρχουν λίγες δυνατότητες που μπορούν να επισημανθούν. Ορισμένοι πιστεύουν ότι οι μικρο-παράγοντες, όπως η εκπαίδευση θα πρέπει να είναι πιο προσωπικοί και ο μαθητής θα πρέπει να είναι σε θέση να δει το όφελος από τη συμμετοχή σε αυτήν, αλλά και μακρο-παράγοντες όπως η οικονομία, η αγορά εργασίας και άλλα πράγματα. Το κοινωνικό μας περιβάλλον δεν είναι επαγωγικό, δεν δίνει πολλές ευκαιρίες να χρησιμοποιήσουμε αυτές τις δεξιότητες, επομένως τα κίνητρα είναι χαμηλά και τα αποτελέσματα περιορισμένα. Πρέπει να έχουμε κατά νου ότι στις χώρες που δεν είναι καλά ανεπτυγμένες, η αγορά εργασίας διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο ως κίνητρο, και η οικονομία γενικότερα.

Μπορείτε να προτείνετε καταστάσεις που φέρνουν στην επιφάνεια βασικές ιδέες και μεθοδολογίες; Μπορείτε να μας δώσετε μερικές ιδέες;

- Όλα τα υλικά για την LSA Μάθηση πρέπει να προετοιμάζονται με κατανοητό και φιλικό προς το χρήστη τρόπο.
- Περιέργεια για την πραγματοποίηση δραστηριοτήτων χρήσιμων για την καθημερινή ζωή.
- Συναισθηματική εμπλοκή.

Ποια θεωρείτε ότι είναι τα κύρια ζητήματα που επηρεάζουν την αποτελεσματική ανάπτυξη των ικανοτήτων των LSA;

- Έλλειψη κινήτρων των LSA.
- Η αρνητική στάση των LSA απέναντι στα θέματα.
- Η έλλειψη μακρόπνοου σχεδιασμού.
- Η έλλειψη χρηματοδότησης για πόρους και εξοπλισμό.
- Η έλλειψη καλά εξοπλισμένων χώρων, η έλλειψη βοηθών επιστημονικών εργαστηρίων το καθιστούν πιο δύσκολο.

Ποια είναι τα μεγαλύτερα εμπόδια των LSA για τη συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα για ενήλικες;

Στοιχεία που επηρεάζουν αρνητικά την πραγματική συμμετοχή και ανάπτυξη των LSA είναι:

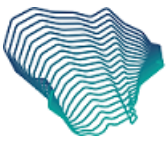
- Προσωπικά ζητήματα (οικογένεια, εργασία, έλλειψη κινήτρων, υγεία).
- Οργανωτικά ζητήματα (έλλειψη χρόνου, πρόγραμμα τάξης, σύνθεση των τάξεων, στόχοι της εκπαίδευσης).
- Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο / Έλλειψη δεξιοτήτων επικοινωνίας / Χαμηλή αυτοπεποίθηση ή ενδιαφέρον / Έλλειψη ικανότητας μάθησης.
- Έλλειψη χρηματοδότησης για πόρους και εξοπλισμό / Ανεπαρκής τεχνική υποδομή (ασταθής σύνδεση στο διαδίκτυο, παλιός εξοπλισμός κ.λπ.) / Έλλειψη καλά εξοπλισμένων χώρων, έλλειψη βοηθών εργαστηρίων φυσικών επιστημών.
- Πολιτισμός, διαφορετικός τρόπος ζωής για τους ηλικιωμένους.
- Η χρήση ψηφιακών εργαλείων είναι «αναγκαστική», με στατικό / συμπεριφορικό τρόπο.
- Υπερβολική χρήση / επιμονή σύγχρονων εργαλείων και πρακτικών, αντί της εκπαίδευσης σε απλές δεξιότητες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην καθημερινή ζωή (υγεία / επικοινωνία κ.λπ.).
- Έλλειψη σχεδιασμού / καλά σχεδιασμένων προγραμμάτων με σαφείς στόχους με καλές ομάδες εκπαιδευτικών.
- Φόβος να αποτύχει, φόβος να μην είναι επάνω, αισθάνονται ανίκανοι, φόβος να βλάψει τις επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας.
- Δεν υποστηρίζεται από τους εργοδότες.

Ποιες στρατηγικές έχετε εφαρμόσει/πρόκειται να εφαρμόσετε που χρησιμεύουν για να ξεπεραστούν ζητήματα/εμπόδια;

Λαμβάνοντας υπόψη τα «ζητήματα προσωπικότητας», είναι θεμελιώδες να αναπτυχθούν διαφορετικές στρατηγικές αναγνώρισης, δέσμευσης και κινήτρων των ενήλικων μαθητών. Η δημιουργία ενός δικτύου ενώσεων συνδεδεμένων με τους ενήλικες μπορεί να είναι χρήσιμη για την επίτευξη αυτού του στόχου. Επιπλέον, ακόμη και οι «στόχοι» των μαθημάτων θεωρούνται πρόβλημα. Πρέπει να κατανοήσουν και να πειστούν ότι αυτό που κάνουν είναι συγκεκριμένα χρήσιμο για την επίτευξη των εργασιακών και προσωπικών τους στόχων. Τα προγράμματα που πρέπει να ακολουθήσουν οι εκπαιδευτικοί είναι πολύ άκαμπτα και βασίζονται σε μια κλασική, επίσημη και πρόσωπο με πρόσωπο μεθοδολογία. Οι ενήλικες φοιτητές χρειάζονται μια πιο πρακτική, χρήσιμη και επίλυση προβλημάτων προσέγγιση για να συμμετάσχουν ενεργά στα μαθήματα. Ένα παράδειγμα μεθόδου διδασκαλίας είναι η επαγωγική μεθοδολογία, από τη συγκεκριμένη περίπτωση έως τον γενικό κανόνα (ένας καλά δομημένος νους είναι καλύτερος από έναν νου γεμάτο έννοιες).

Για να αυξηθεί η συμμετοχή των ενήλικων σε αυτό το είδος εκπαίδευσης, ενδεικτικές δυσκολίες και προκλήσεις είναι:

- Προγραμματισμός μαθημάτων ή τάξεων σωστά και συνεχώς, ειδικά λαμβάνοντας υπόψη τα εργασιακά και οικογενειακά καθήκοντα των ενήλικων.
- Διαθεσιμότητα κτιρίων αργά το βράδυ.
- Σωστή αξιολόγηση των ικανοτήτων των μαθητών πριν από την έναρξη της εκπαιδευτικής περιόδου.

- Δημιουργία εξατομικευμένου μαθήματος ή διαδρομής για την επίτευξη των συγκεκριμένων στόχων και δυνάμεων κάθε μαθητή.
- Αλληλεπιδράσεις σε ομάδες που αντιμετωπίζουν τα ίδια προβλήματα και έχουν τους ίδιους στόχους.
- Δημιουργία ετερογενών τάξεων που ακολουθούν ένα τυποποιημένο πρόγραμμα σπουδών.
- Δημιουργία ομοιογενών τάξεων, όσον αφορά το επίπεδο και τους στόχους.
- Εργασία σε ομάδες που αυξάνουν τα θετικά στοιχεία της εκπαιδευτικής πορείας.
- Διατήρηση της προσπάθειας και δημιουργία νέων προοπτικών για κάθε μαθητή.
- Εκπαίδευση ήπιων δεξιοτήτων που μπορεί να επιτρέψει στους μαθητές να συνεχίσουν να βελτιώνουν τις ικανότητές τους, ακόμη και μετά το τέλος του συγκεκριμένου μαθήματος.

Για να επιτευχθούν όλα αυτά, είναι απαραίτητο να δράσουμε σε δύο διαφορετικά επίπεδα:

- *Παιδαγωγικό επίπεδο:* τα εκπαιδευτικά ιδρύματα/οργανισμοί πρέπει να αυξήσουν το επίπεδο ευελιξίας τους, όσον αφορά τις δυνατότητες προγραμματισμού, την εσωτερική οργάνωση, προσφέροντας εκπαιδευτικές δραστηριότητες που είναι πολύ διαφορετικές σε σύγκριση με τους νεότερους, βασισμένες σε ελκυστικές και διαδραστικές μεθοδολογίες και περιεχόμενο.
- *Επαγγελματικό επίπεδο:* το εκπαιδευτικό πρόγραμμα που ακολουθούν θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο εξατομικευμένο και δομημένο με τέτοιο τρόπο ώστε να μεγιστοποιεί τους εργασιακούς και επαγγελματικούς στόχους και δυνατότητες, χωρίς την αίσθηση του «χαμένου» χρόνου.

Επιπλέον, η εκπαίδευση θα πρέπει επίσης να επιτρέπει στον εκπαιδευτή να αυξήσει το επίπεδο προσαρμοστικότητάς του στις διάφορες καταστάσεις και αιτήματα των ενηλίκων μαθητών, να βελτιώσει την ικανότητά του να συνεργάζεται και σε συντονισμό με άλλους εκπαιδευτές και να δημιουργεί κάτι όχι τυποποιημένο αλλά επαρκές για τους στόχους και τις ανάγκες των ενηλίκων εκπαιδευομένων.

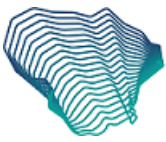
Το τελευταίο στοιχείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι η δημιουργία ενός δικτύου με πραγματικότητες/συσχετισμούς συνδεδεμένους με τον κόσμο των ενηλίκων. Αυτό μπορεί να ενισχύσει τη σύνδεση και τη συμμετοχή των ενηλίκων, δημιουργώντας έτσι τις απαραίτητες προϋποθέσεις για μια επιτυχημένη εκπαιδευτική πορεία. Επιπλέον, αυτές οι πραγματικότητες μπορούν να δώσουν χρήσιμα στοιχεία για τη βελτίωση της εκπαιδευτικής προσφοράς στην παρακολούθηση της απόδοσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Άλλες προτεινόμενες στρατηγικές για την υπέρβαση ζητημάτων/εμποδίων είναι οι ακόλουθες:

- Ενθάρρυνση πληροφοριών και προσκλήσεων.
- Προσωπικές κλήσεις ή επικοινωνία μέσω κοινωνικών μέσων.
- Προσφορά εγγυημένης απασχόλησης μόλις ολοκληρωθεί.
- Προσφορά πληρωμένων εξόδων ταξιδιού και γευμάτων κατά τη διάρκεια των εκπαιδεύσεων, καθώς και συνεπής υποστήριξη εποπτείας κατά τη διάρκεια των εκπαιδεύσεων.
- Ενιαία στρατηγική από τους αρμόδιους κυβερνητικούς φορείς (όπως το Κέντρο Εκπαίδευσης Ενηλίκων στην Β. Μακεδονία, που περιγράφουν σαφείς στόχους και κριτήρια).
- Τεχνολογικοί και επικοινωνιακοί φραγμοί.
- Να είναι πάντα κοντά στους μαθητές και τις ανάγκες τους.
- Να είναι κάτι χρήσιμο στην καθημερινή ζωή για να το διευκολύνει.
- Να έχουν έναν δάσκαλο ή έναν προπονητή κοντά τους.

Οι εκπαιδευτές των SLA χρησιμοποιούν δραστηριότητες και τεχνικές για να διασφαλίσουν ότι όλοι οι εκπαιδευόμενοι συμμετέχουν σε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα;

- Εξαρτάται πολύ από τη δραστηριότητα και την ομάδα ή τους μαθητές, αλλά τουλάχιστον οι ειδικοί προσπαθούν.
- Οι εκπαιδευτικοί προσπαθούν να εμπλακούν στη μαθησιακή διαδικασία.

- Οι εκπαιδευτικοί προσφέρουν περισσότερο χρόνο σε μαθητές με συγκεκριμένες δυσκολίες.

Τι υποστήριξη έχει/χρειάζεται ένα SLA για να αναπτύξει τις ικανότητές του;

- Τεχνολογικές και επικοινωνιακές δεξιότητες.
- Ικανοί άνθρωποι που μπορούν να στηρίξουν όσους έχουν ανάγκη με απλό και σταθερό τρόπο.
- Υπομονή και διαθεσιμότητα.
- Να γνωρίζουν ότι μπορούν να ζητήσουν από έναν ειδικό χωρίς να αισθάνονται ότι δεν είναι χρήσιμοι.
- Να υπάρχει συνεχής εποπτική υποστήριξη κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης και μετά, μόλις οι υποψήφιοι αρχίσουν να εργάζονται. Βοηθά στη διευκόλυνση των νεοαποκτηθεισών ικανοτήτων τους.
- Να είναι διαθέσιμο σε όλα τα άτομα άνω των 18 ετών. Η άτυπη εκπαίδευση ενηλίκων μπορεί να παρέχεται από οποιονδήποτε μέσω ενός παρόχου εκπαίδευσης αναγνωρισμένου από τη νομοθεσία κάθε χώρας.
- Στη Λιθουανία, η μη τυπική εκπαίδευση ενηλίκων νοείται συνήθως ως μάθηση, κατάρτιση και σπουδές προσαρμοσμένες στα συμφέροντα του ατόμου και της κοινωνίας, για την ολοκλήρωση των οποίων δεν εκδίδεται έγγραφο αναγνωρισμένο από το κράτος.

Ποιοι παράγοντες μπορούν να συμβάλουν στην παροχή κινήτρων για τη συμμετοχή των LSA σε εκπαιδευτικά προγράμματα;

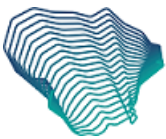
Ένα ισχυρό αρνητικό στίγμα εξακολουθεί να περιλαμβάνει την ιδέα της εκπαίδευσης ενηλίκων, ειδικά αν δεν έχει υψηλά προσόντα. Πράγματι, σήμερα ο κόσμος της «εκπαίδευσης ενηλίκων» θεωρείται συνδεδεμένος με αυτόν των μεταναστών (για να μάθουν την ιταλική γλώσσα) ή ως ένας «εύκολος» τρόπος για να αποκτήσουν κάποια πιστοποίηση από εκείνους που έχουν εγκαταλείψει πρόωρα την εκπαιδευτική πορεία (όπως οι NEETs).

Εκτός από αυτό, πολλά άλλα στοιχεία επηρεάζουν θετικά την πραγματική συμμετοχή και ανάπτυξη των LSA. Αυτά είναι:

- Η εξέλιξη / επαγγελματική ανάπτυξη αποτελεί σημαντικό κίνητρο για συμμετοχή σε προγράμματα εκπαίδευσης / κατάρτισης.
- Ένα αναγνωρισμένο πιστοποιητικό, μια νέα ευκαιρία σταδιοδρομίας (που θα προσφέρει προαγωγή ή υψηλότερη αμοιβή).
- Άμεσο / ορατό όφελος (π.χ. το tablet διευκολύνει την ανάγνωση).
- Διευκόλυνση επικοινωνίας (μέσα κοινωνικής δικτύωσης).
- Περιέργεια για την πραγματοποίηση δραστηριοτήτων χρήσιμων για την καθημερινή ζωή.
- Συναισθηματική συμμετοχή & περισσότερη προσωπική εκπαίδευση.
- Παρακολούθηση των αναγκών της αγοράς εργασίας σε σχέση με τα επαγγέλματα και τις ικανότητες (προγράμματα που ανταποκρίνονται σε αυτές τις ανάγκες με σαφή τρόπο).
- Δωρεάν εκπαιδευτικά προγράμματα.
- Να υποστηρίζεται από τους εργοδότες (μια πιο θετική στάση των εργοδοτών).

Υλικό, εργαλεία, πόροι και πρακτικές

Στην εκπαίδευση των LSA είναι θεμελιώδες να είμαστε πολύ πρακτικοί και συγκεκριμένοι, και λιγότερο θεωρητικοί, και η χρήση καθημερινών και συγκεκριμένων υλικών μπορεί να είναι πολύ χρήσιμη. Το υλικό πρέπει να έχει κάποιο είδος σύνδεσης με το εξωτερικό / εργασιακό περιβάλλον και ο καθηγητής πρέπει να είναι σε θέση να καθοδηγήσει τους μαθητές σε μια διαδικασία κατανόησης του τρόπου με τον οποίο οι πρακτικές ασκήσεις που εκτελούνται μπορεί να είναι χρήσιμες έξω από την τάξη. Το υλικό που μπορεί να χρησιμοποιηθεί μπορεί να είναι πολύ διαφορετικό:

- Υλικό ήχου/εικόνας/βίντεο·
- Αφήγηση, νοητική χαρτογράφηση, εφαρμογή γλώσσας·
- εξατομικευμένους μαθησιακούς πόρους·
- Εργαστήρια·
- Αντικείμενα καθημερινής χρήσης·
- Εργαλεία συνεργασίας online/offline.

Κάθε εκπαιδευτής ενηλίκων χρησιμοποιεί διαφορετικό στυλ στο πρόγραμμά του και αυτό περιλαμβάνει τη χρήση διαφορετικών υλικών, αλλά τα γενικά υλικά χρησιμοποιούνται σχεδόν όλα. Η μη τυπική μάθηση προσφέρει ανάπτυξη διαφορετικών δεξιοτήτων για την LSA Μάθηση και ενώ μερικοί εντοπίζουν τις τεχνικές δεξιότητές τους, άλλοι εντοπίζουν τον πνευματικό. Ωστόσο, και οι δύο περιλαμβάνουν πρακτικές καθώς και θεωρητικές εργασίες και γνώσεις. Αναφέρθηκε ότι «η συνεργασία είναι μια βασική έννοια σε όλα αυτά τα στοιχεία».

Όσον αφορά τις προσεγγίσεις, τις τεχνικές, τα υλικά κ.λπ. Χρησιμοποιούνται για την προώθηση της κριτικής σκέψης, της δημιουργικότητας και των δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων του εκπαιδευόμενου, οι εκπαιδευτές ενηλίκων διαφοροποιούνται περισσότερο στα προγράμματά τους. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, ορισμένοι χρησιμοποιούν παιχνιδοποίηση όπως εργαλεία αυτοαξιολόγησης (κουίζ) που αναβαθμίζουν την κριτική τους σκέψη. Ορισμένες άλλες πιο σύνθετες δραστηριότητες συμμετέχουν επίσης στο πρόγραμμά τους, όπως μελέτες περιπτώσεων, που χρειάζονται περισσότερη δημιουργικότητα και πρακτική προσέγγιση, καθώς και κριτική και αναλυτική σκέψη. Χρειάζονται περισσότερο χρόνο και προσπάθεια για να αναπτυχθούν, αλλά από την άλλη πλευρά προσφέρουν μια άμεση, πρακτική προσέγγιση.

Τα διαδικτυακά εργαλεία δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε όλες τις περιπτώσεις. Πράγματι, οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι, οι οποίοι αποτελούν την ομάδα-στόχο αυτής της συγκεκριμένης εκπαίδευσης, δεν είναι ψηφιακοί ιθαγενείς, επομένως θα πρέπει να παρέχεται κατάλληλη εκπαίδευση στους μαθητές, προκειμένου να είναι όσο το δυνατόν πιο παραγωγικοί και να τους δίνουν μια συνειδητή χρήση του διδακτικού εργαλείου.

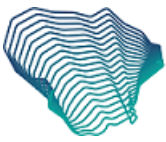
Ο τρόπος με τον οποίο παρέχεται η διδασκαλία δεν πρέπει να είναι μια παραδοσιακή προσέγγιση πρόσωπο με πρόσωπο, αλλά πρέπει να βασίζεται σε μια πιο συμμετοχική και προσανατολισμένη στην επίλυση προβλημάτων. Οι μαθητές θα πρέπει να καθοδηγούνται στη δημιουργία της δικής τους γνώσης, παρέχοντάς τους απλώς τα χρήσιμα εργαλεία για να το κάνουν αυτό. Ένα παράδειγμα θα ήταν να χρησιμοποιηθεί ένα αντικείμενο, ένα γεγονός, έναν πόρο που αντιμετωπίζουν όλοι οι μαθητές στην καθημερινή τους ζωή ως σημείο εκκίνησης και από εκεί να δημιουργηθεί ένα μονοπάτι για τους μαθητές να αυξήσουν τις δεξιότητές τους. Ένα άλλο χρήσιμο εργαλείο διδασκαλίας θα μπορούσε να είναι η δημιουργία διαδραστικών ιστοριών (κάτι που ενδεχομένως προϋπάρχει στο μυαλό κάθε ατόμου), οι οποίες εμπλέκουν και ενθαρρύνουν τους μαθητές στη διδακτική πορεία κρατώντας την προσοχή τους.

Η αλληλεπίδραση με τις ευρωπαϊκές πλατφόρμες (όπως η EPALÉ) μπορεί να είναι ζωτικής σημασίας για την αύξηση της διάδοσης των μαθημάτων, αλλά και για τη λήψη σημαντικών σχολίων από επαγγελματίες από όλη την Ευρώπη.

Ποιους ελκυστικούς και σημαντικούς πόρους και υλικά μπορείτε να προτείνετε για την εκπαίδευση SLA;

- Σαφείς και εύκολες πληροφορίες.
- Ανθρώπινοι πόροι και εγχειρίδια πολύ εύκολα.
- Φορητοί υπολογιστές, εύκολο λογισμικό και ευρείες οθόνες.
- Ανθρώπινοι πόροι και εργαστήρια.
- Δυνατότητα διαδικτυακής συμμετοχής.
- Διάφορες δραστηριότητες χωρίς αποκλεισμούς, όπως κουίζ, καταγισμός ιδεών, επίλυση προβλημάτων και άλλες δραστηριότητες.
- Συζητήσεις (χρήσιμες όταν θέλετε να σκεφτείτε κάτι σε βάθος και για θέματα που επηρεάζουν τις στάσεις και την ευαισθητοποίηση και οι συζητήσεις είναι πολύ χρήσιμες για να μάθετε την κατανόηση εναλλακτικών απόψεων).

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

Μπορείτε να μας δώσετε παραδείγματα ευκαιριών μάθησης και καλύτερων δυνατοτήτων συμμετοχής στη μη τυπική μάθηση;

- Μάθηση μέσω μίμησης, παρατήρησης.
- Μίμηση ή προσπάθεια μίμησης φίλων που ασκούν κάτι που αρέσει στους ενήλικες και που μπορεί να τραβήξει την προσοχή τους.
- Μαθαίνοντας τη χρήση του διαδικτύου για εύρεση προϊόντων σε χαμηλότερη τιμή, και λογισμικά για βοήθεια στις καθημερινές δραστηριότητες, όπως π.χ. τον οικογενειακό προϋπολογισμό.
- Χαλαρό και αστείο περιβάλλον, ομάδες εστίασης που περιλαμβάνουν χρήστες που παράγουν εργαλεία που μπορούν να μοιραστούν.
- Να μπορεί να προσαρμοστεί στο επίπεδο ανάπτυξης ή μάθησης του καθενός.
- Να είναι πάντα σχετικό και να μπορεί να προσαρμοστεί στις ανάγκες κάθε ατόμου.
- Να είναι συμμετοχική με την έννοια ότι οι εμπλεκόμενοι μαθαίνουν ενεργά δουλεύοντας ως ομάδα.
- Να είναι ένα στυλ μάθησης που να προωθεί την ένταξη και την ποικιλομορφία.

Μπορείτε να μοιραστείτε μαζί μας οποιεσδήποτε προσεγγίσεις, τεχνικές, υλικά κ.λπ. χρησιμοποιείται για την προώθηση της κριτικής σκέψης, της δημιουργικότητας και των δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων του μαθητή;

- Εύκολη συζήτηση για πραγματικά προβλήματα κοντά στα ενδιαφέροντά τους, ταινίες, αναγνώσεις, καθοδηγούμενες συνομιλίες, χειρισμός πραγματικών υλικών, χρήση διαφορετικών υλικών για την υλοποίηση χειροτεχνιών.
- Διαμοίραση ιδεών και πρακτικών ζητημάτων με φίλους ώστε να υπάρχει ανάδραση.
- Συνομιλίες σε ομάδες.
- Κωδικοποίηση, επίλυση προβλημάτων, χαλαρό περιβάλλον που επιτρέπει την ανταλλαγή και τη συζήτηση, συνεργατική μάθηση, συνεργασία με συνομηλίκους – ομάδες.
- Οι LSA μπορεί να έχουν ελάχιστη ή καθόλου γνώση της αγγλικής γλώσσας.

Πρόσθετες Πρωτοβουλίες, Πρακτικές, Έρευνες και Προκλήσεις είναι οι ακόλουθες:

Σημαντικές πρωτοβουλίες εθνικών και κυβερνητικών στρατηγικών/υφιστάμενες ερευνητικές μελέτες/συστάσεις πολιτικής/έργα της ΕΕ που προωθούν τους LSA:

- Οι πρωτοβουλίες του Εμπορικού Επιμελητηρίου της Β. Μακεδονία.
- Τα προγράμματα στην Β. Μακεδονία, στο Humanost βασίζονται στην αρχή της παροχής ευκαιριών σε άτομα με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, στην έννοια της προσαρμοστικότητας σε προγράμματα για διαφορετικές ομάδες-στόχους και βασίζουν το σύστημα πιστώσεων και δεξιοτήτων στις πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας. Όλα αυτά τα προγράμματα είναι τυποποιημένα και πιστοποιημένα, αναγνωρισμένα τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Έργα που υποστηρίζουν την εθνική πολιτική και/ή την εθνική πρωτοβουλία, προωθούν την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς και/ή επικεντρώνονται στην ενδυνάμωση των LSA με ευκαιρίες:

- Υπάρχουν ορισμένα έργα που εκτελούνται από ορισμένους δήμους, καθώς και από την Υπηρεσία Απασχόλησης της Βόρειας Μακεδονίας.
- Humanost από την Β. Μακεδονία, InterAktion από την Αυστρία, SerGED από την Τουρκία, USB από την Ελλάδα.

Συμμετοχή εκπαιδευομένων σε εκπαιδευτικά προγράμματα:

- Μια συμμετοχική προσέγγιση και ευκαιρίες για τον συμμετέχοντα να βρίσκεται στο επίκεντρο της προσοχής και να ενθαρρύνεται να σκέφτεται και να εκφράζεται ελεύθερα.

Προγράμματα κατάρτισης, έργα και/ή άλλες εθνικές πρωτοβουλίες που εστιάζουν στην ανάπτυξη των ικανοτήτων των LSA:

- Οι πιο επιτυχημένοι τύποι κατάρτισης για ενήλικες ήταν τα προγράμματα για την έναρξη του δικού σας μοντέλου κοινωνικής επιχείρησης, καθώς και τα προγράμματα για την επανειδίκευση και την αναβάθμιση δεξιοτήτων σε ένα συγκεκριμένο χώρο εργασίας.

Σημαντικά δεδομένα από ακαδημαϊκές μελέτες, εθνικές στατιστικές ή άλλες στατιστικές πηγές:

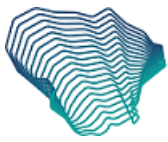
- Η πλατφόρμα EPALΕ που αναφέρθηκε είναι η κύρια και μόνη καλή πηγή για αυτό το θέμα που χρησιμοποιούμε.

Πλαίσιο χαρτογράφησης LAB-ADA

Το νέο ολοκληρωμένο πλαίσιο [DigComp 2.2](#) «εστιάζει σε παραδείγματα γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων που ισχύουν για κάθε ψηφιακή ικανότητα». Το έργο LAB-ADA υιοθέτησε το πλαίσιο DigComp, για το οποίο ζήτησε τη γνώμη των εμπειρογνομώνων. Το Πλαίσιο παρουσιάζεται αναλυτικά στο τελευταίο Κεφάλαιο του παρόντος εγγράφου, Κεφάλαιο: Χαρτογράφηση Ανάπτυξης Πλαισίου. Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει τους 5 πυλώνες του πλαισίου, που σχετίζονται με τα σύνολα δεξιοτήτων τους, σύμφωνα με το μέσο επίπεδο συμφωνίας των 25 εμπειρογνομώνων (5 ανά εταιρο):

Πυλώνας 1: Πληροφοριακή παιδεία και γραμματισμός στα δεδομένα	CSCI	PROMETEO	ECO-KTIMA	ECO-LOGIC	LIBA
1.1 Περιήγηση, αναζήτηση και φιλτράρισμα	5	4	5	4	4
1.2 Αξιολόγηση πληροφοριών και περιεχομένου	5	4	5	4	5
1.3 Διαχείριση πληροφοριών και περιεχομένου	5	3	3	5	5
<i>1.4 Ανάλυση δεδομένων και δέσμευση πληροφοριών</i>			3		
Πυλώνας 2: Επικοινωνία και συνεργασία					
2.1 Αλληλεπίδραση	5	4	5	4	4
2.2 Κοινή χρήση	5	4	5	4	4
2.3 Συμμετοχή στην ιθαγένεια	3	3	3	3	5
2.4 Συνεργασία	3	4	5	5	4
2.5 Netiquette	3	4	4	4	5
<i>2.6 Διαχείριση ψηφιακής ταυτότητας</i>	2	3	1	3	3
Πυλώνας 3: Δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου					
3.1 Ανάπτυξη περιεχομένου	5	3	5	5	4
3.2 Ενσωμάτωση και εκ νέου επεξεργασία	3	3	4	5	5
3.3 Πνευματικά δικαιώματα και άδειες	3	2	4	4	5
<i>3.4 Προγραμματισμός</i>	1	1	1	1	1
Πυλώνας 4: Ασφάλεια και Δεοντολογία					
4.1 Προστασία συσκευών	5	2	2	4	5
4.2 Προστασία προσωπικών δεδομένων και απορρήτου	5	3	4	5	5
4.3 Προστασία της υγείας και της ευημερίας	2	4	3	4	5
4.4 Προστασία του περιβάλλοντος	2	4	4	4	5
Πυλώνας 5: Επίλυση προβλημάτων					
5.1 Επίλυση τεχνικών προβλημάτων	2	2	2	4	5
5.2 Προσδιορισμός αναγκών και απαντήσεων	2	2	2	5	5
5.3 Δημιουργική χρήση ψηφιακών τεχνολογιών	2	3	3	4	4
<i>5.4 Εντοπισμός κενών ψηφιακών ικανοτήτων</i>	2	2	1	2	3

Ρουμπρίκα: Μέσο επίπεδο συμφωνίας εμπειρογνομώνων από το χαμηλότερο 1 έως το υψηλότερο 5

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

3

ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ LSA

Εισαγωγή

Μετά τα αποτελέσματα της Έρευνας Πεδίου, αναπτύχθηκε ένα ερωτηματολόγιο για έρευνα μεταξύ των LSA με βάση τη μέθοδο αυτοαναφοράς που χρησιμοποιείται στην ψυχολογία. Το ερωτηματολόγιο αφορούσε το ενδιαφέρον των LSA για σχετικές ευκαιρίες μάθησης και καλύτερες δυνατότητες συμμετοχής στη μη τυπική μάθηση. Οι ερωτήσεις χωρίστηκαν στις ακόλουθες 3 θεματικές ενότητες:

- Προφίλ
- Δεξιότητες
- Ανάγκες - Κίνητρα - Ευκαιρίες

Η ενότητα «Προφίλ» περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με την ηλικία, την εκπαίδευση και την κατάσταση απασχόλησης των συμμετεχόντων. Η ενότητα «Δεξιότητες» είναι αφιερωμένη στις δεξιότητες των συμμετεχόντων, στον τρόπο απόκτησής τους και στην εξοικείωση των συμμετεχόντων με την τεχνολογία. Τέλος, η ενότητα «Ανάγκες – Κίνητρα – Ευκαιρίες» περιλαμβάνει ερωτήσεις σχετικά με τις προηγούμενες ή μελλοντικές εγγραφές των συμμετεχόντων σε εκπαιδευτικά προγράμματα, καθώς και τα μεγαλύτερα εμπόδια ή κίνητρα συμμετοχής.

Μετά την έγκριση όλων των εταίρων, μεταφράστηκε στις εθνικές γλώσσες. Τα ερωτηματολόγια αναρτήθηκαν στο διαδίκτυο για τη διευκόλυνση της διεξαγωγής της έρευνας και της ανάλυσης των δεδομένων. Συνολικά, συγκέντρωσαν 101 **απαντήσεις** από 101 συμμετέχοντες των 4 χωρών, οι οποίες καταγράφηκαν σε λογιστικά φύλλα και παρουσιάστηκαν με τη μορφή διαγραμμάτων, που περιλαμβάνονται αναλυτικά στο Παράρτημα. Τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν για την επιλογή έως και των πιο απαραίτητων δεξιοτήτων που μπορούν να ενισχύσουν τις δεξιότητες των LSA.

Ως αποτέλεσμα, οι ακόλουθες δεξιότητες είναι δεξιότητες που οι συμμετέχοντες από όλες τις χώρες θα ήθελαν να βελτιώσουν:

- Η ικανότητα αποτελεσματικής πλοήγησης.
- Η ικανότητα συνεργασίας μέσω της ανταλλαγής πολυμέσων και ψηφιακού περιεχομένου μεταξύ των χρηστών.
- Ανάπτυξη ψηφιακού περιεχομένου.
- Επίλυση προβλημάτων (δημιουργική χρήση ψηφιακών τεχνολογιών).

Προφίλ

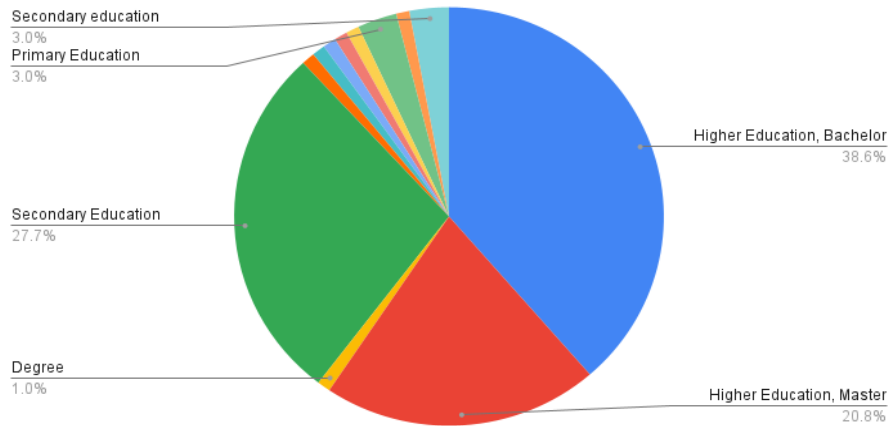
Όσον αφορά την ηλικία των συμμετεχόντων, παρατηρούμε ότι η έρευνα της Βόρειας Μακεδονίας επικεντρώθηκε σε νέους ηλικίας 25-34 ετών (42,3%) σε αντίθεση με τις υπόλοιπες χώρες (Ιταλία, Λιθουανία και Ελλάδα) που επικεντρώθηκε σε κοινό άνω των 45 ετών σε ποσοστό μεγαλύτερο του 60%. Επιπλέον, όλες οι χώρες στόχευαν κοινό που κατοικούσε εντός της χώρας. Όσον αφορά την εκπαίδευση των συμμετεχόντων στην έρευνα, το κύριο σώμα του κοινού (μεγαλύτερο από 58%) παρακολούθησε ανώτερες βαθμίδες εκπαίδευσης (Bachelor/Master). Περισσότερο από το 85% των 101 συμμετεχόντων παρακολούθησαν:

- Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, Bachelor
- Ανώτατη Εκπαίδευση, Μάστερ.

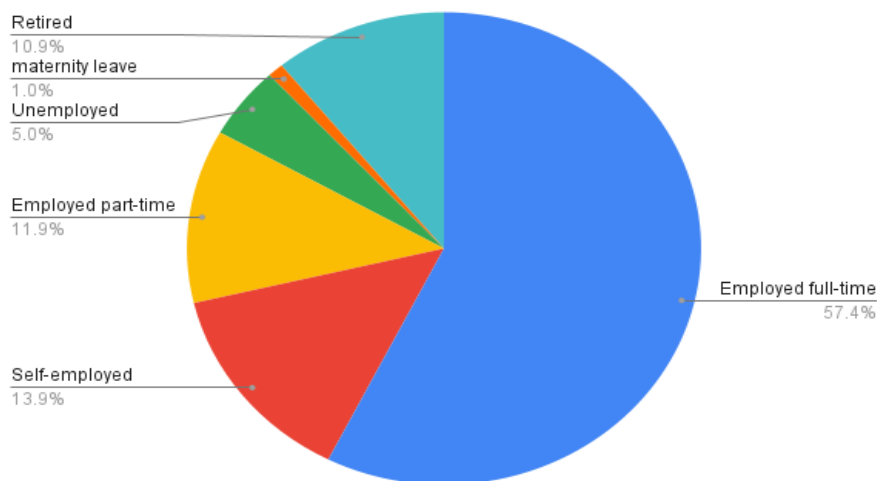

Ειδικά στην Ελλάδα, το 88% των συμμετεχόντων ήταν απόφοιτοι πανεπιστημίου.

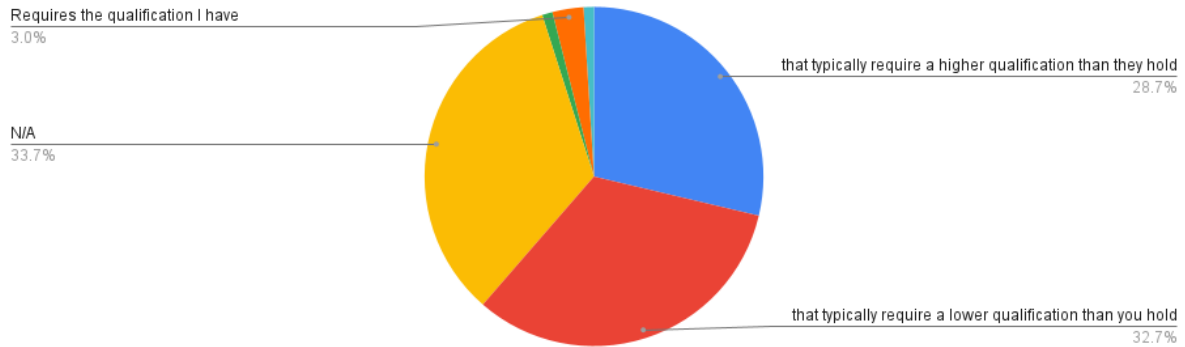
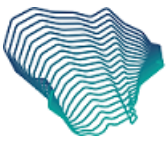
Το παρακάτω διάγραμμα δείχνει τον υψηλότερο βαθμό εκπαίδευσης των 101 συμμετεχόντων.

Επίσης, πάνω από το 57% των συμμετεχόντων ήταν εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης, πάνω από 10% μερικής απασχόλησης, πάνω από 10% αυτοαπασχολούμενοι και πάνω από 10% συνταξιούχοι, όπως δείχνει το παρακάτω διάγραμμα.

Το 28,7% των συμμετεχόντων πιστεύει ότι η εργασία τους απαιτεί υψηλότερα προσόντα και το 32,7% απαιτεί χαμηλότερα προσόντα από αυτά που κατέχει. Το παρακάτω διάγραμμα δείχνει τα αποτελέσματα σχετικά με την κατάσταση εργασίας των 101 συμμετεχόντων.

Δεξιότητες

Στην ενότητα «Δεξιότητες», πάνω από το 30% των συμμετεχόντων δηλώνουν ότι η εξοικείωσή τους με τη χρήση του υπολογιστή είναι ενδιαμέση (ενώ πάνω από το 15% δηλώνουν ότι η εξοικείωσή τους είναι βασική) και πάνω από το 48% θεωρούν ότι απέκτησαν τις ψηφιακές τους δεξιότητες άτυπα.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας, για τους κατοίκους της Ιταλίας και της Λιθουανίας, οι πέντε δεξιότητες κατά σειρά προτίμησης που πιστεύουν ότι θα ήθελαν να βελτιώσουν είναι:

1. Επίλυση προβλημάτων: Δημιουργική χρήση ψηφιακών τεχνολογιών.
2. Δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου: Ανάπτυξη περιεχομένου (τουλάχιστον έγγραφα, εικόνες, εικόνες, φύλλα εργασίας).
3. Επίλυση προβλημάτων: Επίλυση τεχνικών προβλημάτων (τουλάχιστον σχετικά με τη χρήση μιας εφαρμογής)*.
4. Επικοινωνία και συνεργασία: Κοινή χρήση (τουλάχιστον έγγραφα, εικόνες, εικόνες, φύλλα εργασίας, όχι μόνο κείμενα)*.
5. Πληροφοριακή παιδεία και γραμματισμός δεδομένων: Περιήγηση, αναζήτηση και φιλτράρισμα.

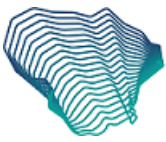
* Η 3η και η 4η δεξιότητα ήταν ίσης προτίμησης.

Οι δεξιότητες που οι κάτοικοι της Ελλάδας θα ήθελαν να βελτιώσουν ήταν:

1. Επικοινωνία και συνεργασία: Κοινή χρήση (τουλάχιστον έγγραφα, εικόνες, εικόνες, φύλλα εργασίας, όχι μόνο κείμενα).
2. Πληροφοριακή παιδεία και γραμματισμός δεδομένων: Διαχείριση πληροφοριών και περιεχομένου.
3. Δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου: Ανάπτυξη περιεχομένου (τουλάχιστον έγγραφα, εικόνες, εικόνες, φύλλα εργασίας).
4. Επίλυση προβλημάτων: Δημιουργική χρήση ψηφιακών τεχνολογιών.
5. Επίλυση προβλημάτων: Επίλυση τεχνικών προβλημάτων (τουλάχιστον σχετικά με τη χρήση μιας εφαρμογής)*.
6. Ασφάλεια και Ηθική: Προστασία συσκευών (τουλάχιστον μία από: επιτραπέζιο / φορητό υπολογιστή / tablet / κινητό τηλέφωνο)*.

* Η 5η και η 6η δεξιότητα ήταν ίσης προτίμησης.

Για τους κατοίκους της Λιθουανίας, οι δεξιότητες που θα ήθελαν να βελτιώσουν ήταν:

1. Ασφάλεια και Δεοντολογία: Προστασία των προσωπικών δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής.
2. Δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου: Ανάπτυξη περιεχομένου (τουλάχιστον έγγραφα, εικόνες, εικόνες, φύλλα εργασίας).
3. Επικοινωνία και συνεργασία: Αλληλεπίδραση (τουλάχιστον χρησιμοποιώντας μια ηλεκτρονική εφαρμογή).
4. Επικοινωνία και συνεργασία: Κοινή χρήση (τουλάχιστον έγγραφα, εικόνες, εικόνες, φύλλα εργασίας, όχι μόνο κείμενα).
5. Επικοινωνία και Συνεργασία: Συνεργασία*.
6. Πληροφοριακή παιδεία και γραμματισμός δεδομένων: Περιήγηση, αναζήτηση και φιλτράρισμα*.

* Η 5η και η 6η δεξιότητα ήταν ίσης προτίμησης.

Συνοψίζοντας τις πιο σημαντικές δεξιότητες για τους LSA σύμφωνα με αυτή την έρευνα είναι:

- Πληροφοριακή και Πληροφοριακή Παιδεία στα Δεδομένα: Περιήγηση, αναζήτηση και φιλτράρισμα
- Επικοινωνία και συνεργασία: Κοινή χρήση (τουλάχιστον έγγραφα, εικόνες, εικόνες, φύλλα εργασίας, όχι μόνο κείμενα).
- Δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου: Ανάπτυξη περιεχομένου (τουλάχιστον έγγραφα, εικόνες, εικόνες, φύλλα εργασίας).
- Επίλυση προβλημάτων: Δημιουργική χρήση ψηφιακών τεχνολογιών.

Ανάγκες - Κίνητρα - Ευκαιρίες

Περισσότεροι από τους μισούς συμμετέχοντες έχουν συμμετάσχει σε εκπαιδευτικό πρόγραμμα, μάθημα ή κατάρτιση κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής τους ζωής τα τελευταία 2 χρόνια, ακόμη και διαδικτυακά, και περισσότερο από το 30% των συμμετεχόντων έχουν συμμετάσχει σε προγράμματα «on the job training». Επιπλέον, περισσότεροι από τους μισούς συμμετέχοντες αναφέρουν ότι θα συμμετείχαν σε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα για λόγους που σχετίζονται είτε με την υπάρχουσα εργασία τους είτε με τη βελτίωσή της.

Για τους κατοίκους της Ιταλίας και της Λιθουανίας, τα μεγαλύτερα εμπόδια για τη συμμετοχή στην εκπαίδευση και την κατάρτιση ενηλίκων είναι τα ακόλουθα (κατά σειρά επιλογής):

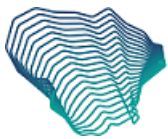
1. χρηματοδοτικοί πόροι (52%).
2. Εργασία (46%).
3. Τόπος και χρόνος κατάρτισης (42%).

Για τους κατοίκους της Βόρειας Μακεδονίας:

1. Εργασία (46,9%).
2. χρηματοδοτικοί πόροι (21,9%).
3. Χωρίς φραγμούς (12,5%).

Για τους κατοίκους της Ελλάδας:

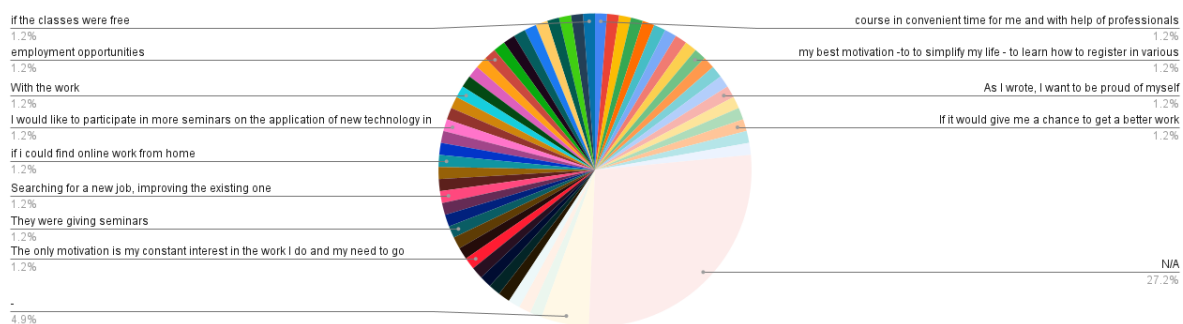
1. Τόπος και χρόνος κατάρτισης (76%).
2. χρηματοδοτικοί πόροι (56%).
3. Οικογενειακά (56%).

Όσον αφορά τα κίνητρα που θα οδηγούσαν στη βελτίωση των δεξιοτήτων τους, συνοπτικά, αναφέρθηκαν τα εξής:

- Δωρεάν μαθήματα.
- Αναβάθμιση δεξιοτήτων / χρήσιμες και πρακτικές εκπαιδεύσεις δεξιοτήτων.
- Εάν οι τάξεις είναι πιστοποιημένες και οι πιστοποιήσεις χρησιμοποιήσιμες, διεθνώς αναγνωρισμένες τάξεις.
- Σχετικές δεξιότητες για τη βελτίωση της σταδιοδρομίας / καλύτερος μισθός / εγγύηση ότι θα βοηθήσει στην απόκτηση καλύτερης εργασίας / ευκαιριών απασχόλησης.
- Δωρεάν πρόγραμμα / απομακρυσμένα ή διαδικτυακά μαθήματα.
- Επιδοτήσεις για μαθήματα.
- Χρηματοδότηση.
- Παρακολούθηση ψηφιακών καινοτομιών.
- Βοήθεια άλλων.

Στο παρακάτω διάγραμμα μπορείτε να δείτε τις απαντήσεις των 101 συμμετεχόντων σχετικά με τα κίνητρα που θα οδηγούσαν στη βελτίωση των δεξιοτήτων τους.

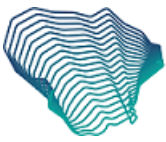

Μερικά παραδείγματα ευκαιριών μάθησης και καλύτερων δυνατοτήτων συμμετοχής στη μη τυπική μάθηση ήταν τα ακόλουθα:

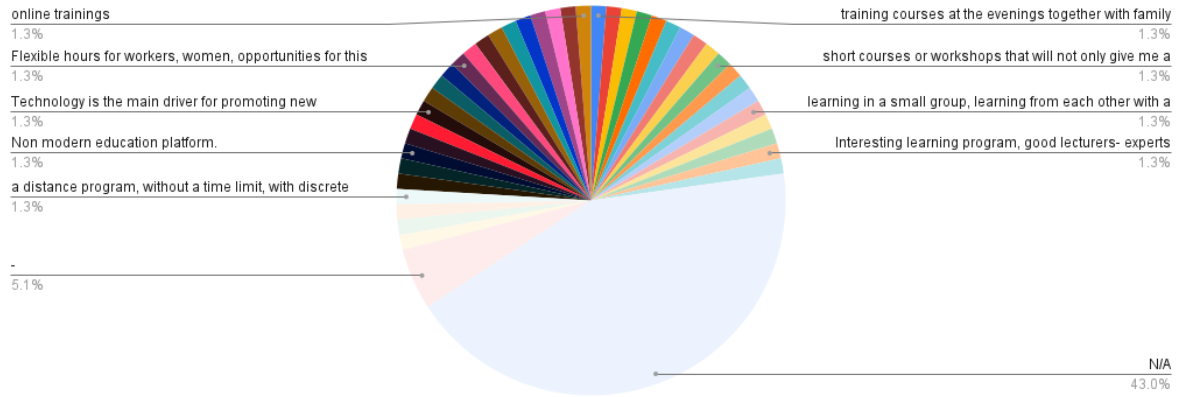
- Μικρές ομάδες.
- Καλοί λέκτορες.
- Online εκπαιδευτικά βίντεο.
- Ενδιαφέρον πρόγραμμα μάθησης.
- Περισσότερες ευκαιρίες.
- Μετατροπή στην καριέρα.
- Κατάρτιση στο χώρο εργασίας.
- Ευέλικτο πρόγραμμα / online / απομακρυσμένη εκπαίδευση.
- Συνεργασία / προετοιμασία υλικού με φίλους / μαθήματα κατάρτισης το βράδυ με την οικογένεια.
- Εκπαίδευση σε ψηφιακές δεξιότητες.

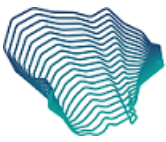
Στο παρακάτω διάγραμμα μπορείτε να δείτε τις απαντήσεις των 101 συμμετεχόντων σχετικά με παραδείγματα ευκαιριών μάθησης και καλύτερες δυνατότητες συμμετοχής στη μη τυπική μάθηση.

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

4

ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ

Εισαγωγή

Η ανάπτυξη πλαισίου χαρτογράφησης αφορά την εμπειρογνωμοσύνη και την ικανότητα των ενηλίκων να επεξεργάζονται το περιεχόμενο, τον εντοπισμό παραγόντων που υποστηρίζουν το ενδιαφέρον των ενηλίκων χαμηλής ειδίκευσης για σχετικές ευκαιρίες μάθησης και καλύτερες δυνατότητες συμμετοχής στη μη τυπική μάθηση και μια περιγραφή διαφόρων ψηφιακών δεξιοτήτων, που ορίζονται ως ένα καλά τεκμηριωμένο σύνολο δεξιοτήτων, σε συνδυασμό με τους αναγνωρισμένους παράγοντες που μπορούν να υποστηρίξουν τους LSA. Τα αποτελέσματα συνδυάστηκαν σε αυτό το έγγραφο με μια ομοιόμορφη και συνεπή μορφή.

Μετά το Desk Research και την [Ψηφιακή Δεκαετία της Ευρώπης](#), η απόφαση του LAB-ADA Expert Working Group (EGW) ήταν η επιλογή του γενικού πλαισίου της ΕΕ του DigComp, εστιάζοντας στην τελευταία έκδοση (2022) του DigComp 2.2:

- DigComp 2.0, joint-research-centre.ec.europa.eu/digcomp/digital-competence-framework-20_en.
- DigComp 2.1, publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC106281.
- DigComp 2.2, publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128415 (pdf).

Το νέο ολοκληρωμένο πλαίσιο **DigComp 2.2** (22 Μαρτίου 2022) «επικεντρώνεται σε παραδείγματα γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων που ισχύουν για κάθε ικανότητα (διάσταση 4). Για κάθε μία από τις 21 ικανότητες, δίνονται 10-15 δηλώσεις για την επεξήγηση επίκαιρων και επικαιροποιημένων παραδειγμάτων που αναδεικνύουν σύγχρονα θέματα. Ως εκ τούτου, η επικαιροποίηση δεν μεταβάλλει τους περιγραφείς του εννοιολογικού μοντέλου αναφοράς και δεν μεταβάλλει τον τρόπο με τον οποίο περιγράφονται τα επίπεδα επάρκειας (διάσταση 3). Επίσης, οι περιπτώσεις χρήσης και τα σενάρια μάθησης που παρουσιάζονται στη Διάσταση 5 παραμένουν τα ίδια».

Για τους σκοπούς του **πλαίσιο χαρτογράφησης LAB-ADA**, διερευνήθηκε και εξηγήθηκε ένα ευρύ φάσμα παραγόντων (ατομικών και συμφραζόμενων) που σχετίζονται με τους **5 κύριους τομείς αρμοδιότητας**. Στην 1η διάσταση, που ονομάζεται **Pillars**, υπάρχει η απόκτηση **18 δεξιοτήτων για τους LSA**, ενώ η 2η διάσταση που ονομάζεται **Skillset** ξεκινά από τις αρχικές 21 ικανότητες του DigComp Framework, σύμφωνα με την ανάλυση αναγκών της Έκθεσης Έρευνας.

ΚΟΛΩΝΑ (διάσταση 1: Τομείς αρμοδιότητας)	ΣΥΝΟΛΟ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ (διάσταση 2: Ικανότητες με έμφαση στις δεξιότητες)
Πυλώνας 1: Πληροφοριακή παιδεία και γραμματισμός δεδομένων	1.1 Περιήγηση, αναζήτηση και φιλτράρισμα 1.2 Αξιολόγηση πληροφοριών και περιεχομένου 1.3 Διαχείριση πληροφοριών και περιεχομένου
Πυλώνας 2: Επικοινωνία και Συνεργασία	2.1 Αλληλεπίδραση 2.2 Κοινή χρήση 2.3 Συμμετοχή στην ιθαγένεια 2.4 Συνεργασία 2.5 Netiquette
Πυλώνας 3:	3.1 Ανάπτυξη περιεχομένου

Δημιουργία Ψηφιακού Περιεχομένου	3.2 Ενσωμάτωση και εκ νέου επεξεργασία 3.3 Πνευματικά δικαιώματα και άδειες
Πυλώνας 4: Ασφάλεια και Ηθική	4.1 Προστασία συσκευών 4.2 Προστασία προσωπικών δεδομένων και απορρήτου 4.3 Προστασία της υγείας και της ευημερίας 4.4 Προστασία του περιβάλλοντος
Πυλώνας 5: Επίλυση προβλημάτων	5.1 Επίλυση τεχνικών προβλημάτων 5.2 Προσδιορισμός αναγκών και απαντήσεων 5.3 Δημιουργική χρήση ψηφιακών τεχνολογιών

13

DIMENSION 1 • COMPETENCE AREA
1. INFORMATION AND DATA LITERACY

DIMENSION 2 • COMPETENCE
1.3 MANAGING DATA, INFORMATION AND DIGITAL CONTENT

To organise, store and retrieve data, information, and content in digital environments. To organise and process them in a structured environment.

DIMENSION 3 - PROFICIENCY LEVEL		
FOUNDATION	1 At basic level and with guidance, I can:	<ul style="list-style-type: none"> identify how to organise, store and retrieve data, information and content in a simple way in digital environments. recognise where to organise them in a simple way in a structured environment.
	2 At basic level and with autonomy and appropriate guidance where needed, I can:	<ul style="list-style-type: none"> identify how to organise, store and retrieve data, information and content in a simple way in digital environments. recognise where to organise them in a simple way in a structured environment.
INTERMEDIATE	3 On my own and solving straightforward problems, I can:	<ul style="list-style-type: none"> select data, information and content in order to organise, store and retrieve them in a routine way in digital environments. organise them in a routine way in a structured environment.
	4 Independently, according to my own needs, and solving well-defined and non-routine problems, I can:	<ul style="list-style-type: none"> organise information, data and content to be easily stored and retrieved. organise information, data and content in a structured environment.
ADVANCED	5 As well as guiding others, I can:	<ul style="list-style-type: none"> manipulate information, data and content for their easier organisation, storage and retrieval. carry out their organisation and processing in a structured environment.
	6 At advanced level, according to my own needs and those of others, and in complex contexts, I can:	<ul style="list-style-type: none"> adapt the management of information, data and content for the most appropriate easy retrieval and storage. adapt them to be organised and processed in the most appropriate structured environment.
HIGHLY SPECIALISED	7 At highly specialised level, I can:	<ul style="list-style-type: none"> create solutions to complex problems with limited definition that are related to managing data, information, and content for their organisation, storage and retrieval in a structured digital environment. integrate my knowledge to contribute to professional practices and knowledge and to guide others in managing data, information and digital content in a structured digital environment.
	8 At the most advanced and specialised level, I can:	<ul style="list-style-type: none"> create solutions to solve complex problems with many interacting factors that are related to managing data, information, and content for their organisation, storage and retrieval in a structured digital environment. propose new ideas and processes to the field.

DIMENSION 4 - EXAMPLES OF KNOWLEDGE, SKILLS AND ATTITUDES	
KNOWLEDGE	31. Aware that many applications on the internet and mobile phones collect and process data (personal data, behavioural data and contextual data) that the user can access or retrieve, for example, to monitor their activities online (e.g. clicks in social media searches on Google) and offline (e.g. daily steps, bus rides on public transport).
	32. Aware that for data (e.g. numbers, text, images, sounds) to be processed by a program, they have to be first properly digitised (i.e. digitally encoded).
	33. Knows that data collected and processed, for example by online systems, can be used to recognise patterns (e.g. questions in new data like other images, sounds, mouse clicks, online behaviour) to further optimise and personalise online services (e.g. advertisements).
	34. Aware that sensors used in many digital technologies and applications (e.g. facial tracking cameras, virtual assistants, wearable technologies, mobile phones, smart devices) generate large amounts of data, including personal data, that can be used to train an AI system. (AI)
35. Knows that open data repositories exist where anyone can get data to support some problem solving activities (e.g. citizens can use open data to generate thematic maps or other digital content).	
SKILLS	36. Knows how to collect digital data using basic tools such as online forms, and present them in an accessible way (e.g. using headers in tables).
	37. Can apply basic statistical procedures to data in a structured environment (e.g. spreadsheet) to produce graphs and other visualisations (e.g. histograms, bar charts, pie charts).
	38. Knows how to interact with dynamic data visualisation and can manipulate dynamic graphs of interest (e.g. as provided by Eurostat, government websites).
	39. Can differentiate between different types of storage locations (local devices, local network, cloud) that are the most appropriate to use (e.g. data on the cloud is available any time and from anywhere, but has implications for access time).
40. Can use data tools (e.g. databases, data mining, analysis software) designed to manage and organise complex information, to support decision-making and solving problems.	
ATTITUDES	41. Considers transparency when manipulating and presenting data to ensure reliability, and spots data that are expressed with underlying motives (e.g. unethical, profit, manipulation) or in misleading ways.
	42. Watchful of accuracy when evaluating sophisticated representations of data (e.g. tables or visualisations) as they could be used to mislead one's judgement by trying to give a false sense of objectivity.

DIMENSION 5 - USE CASES	
FOUNDATION	1
EMPLOYMENT SCENARIO: job seeking process	At home with my sister who I ask whenever I need: <ul style="list-style-type: none"> I can identify how and where to organise and keep track of job ads in a job app (e.g. www.indeed.com) of my smartphone in order to retrieve them when I need them along my job seeking.
LEARNING SCENARIO: prepare group work with my classmates	In the classroom with my teacher who I can consult whenever I need: <ul style="list-style-type: none"> I can identify an app in my tablet to organise and store links to those websites, blogs and digital databases related with a specific topic of literature and use it to retrieve them when needed for my report.

Εικόνα 1: Η δομή του DigCom2.2. Πλαίσιο (Πηγή: [DigComp 2.2, 2022](#))

Το πλαίσιο DigComp 2.2 χρησιμοποιεί την ακόλουθη δομή (βλ. Σχήμα 1).

- Διάσταση 1: Τομέας αρμοδιότητας
- Διάσταση 2: Ικανότητα
- Διάσταση 3: Επαγγελματικό επίπεδο
- Διάσταση 4/5: Παραδείγματα και σενάρια μάθησης

Το πλαίσιο χαρτογράφησης LAB-ADA εστιάζει στη διάσταση 3 και 4 προσπαθώντας να ταιριάζει αυτά τα στοιχεία με τις ανάγκες των LSA. Αυτό σημαίνει ότι αυτό το πλαίσιο επιλέγει μόνο το βασικό και ενδιάμεσο επίπεδο και επιλέγει το κατάλληλο

ή νέα παραδείγματα από την 4η και 5η διάσταση.

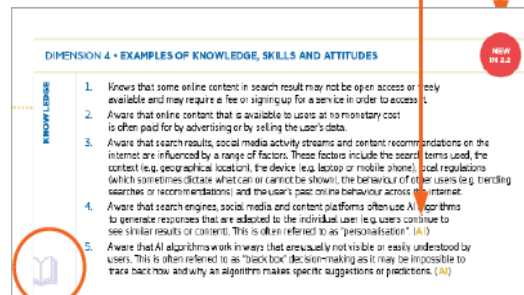
Υπάρχει επίσης κάτι νέο που θα μπορούσε να είναι πολύ χρήσιμο για το έργο LAB-ADA. Η νέα ενσωμάτωση του DigComp εισάγει την ιδέα των "ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΩΝ με ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ" στις 4 διαστάσεις (σελίδα 8, βλ. Σχήμα 2). Στην 4η διάσταση, μπορούμε να παρουσιάσουμε τα παραδείγματά μας που θα μπορούσαν να επισημανθούν ως "(LSA)".

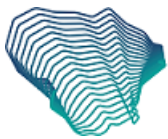
Κάθε ένας από τους 5 πυλώνες του πλαισίου χαρτογράφησης LAB-ADA κατασκευάζεται με βάση τα ακόλουθα 7 σχετικά πεδία:

1. **Τίτλος του πυλώνα** (διάσταση 1: Τομείς αρμοδιοτήτων)
2. **Δεξιότητες** του πυλώνα (διάσταση 2: Ικανότητες με έμφαση στις δεξιότητες)
3. **Skillsets: Σύντομη περιγραφή** (από το DigComp Framework)
4. **Foundation & Intermediate Level** (διάσταση 3: Επαγγελματικό επίπεδο, με καθοδήγηση σε επίπεδο ιδρύματος και με αυτονομία και κατάλληλη καθοδήγηση όπου χρειάζεται σε ενδιάμεσο επίπεδο)
5. **Παραδείγματα** (διάσταση 4 & 5: Παραδείγματα και σενάρια μάθησης)
6. **Παραδείγματα υλοποίησης σχετικών ιστοριών** (τουλάχιστον 5 παραδείγματα, από τα οποία 4 χρησιμοποιούνται για την ανάπτυξη των ιστοριών R2)
7. **Αποσπάσματα, παραπομπές και άλλες πηγές** (του πυλώνα)

A small **red dot** is used to introduce the new Dimension 4. It helps the reader quickly spot the new updated part.

Artificial intelligence, Remote Working and Digital Accessibility examples are highlighted with **(AI)**, **(RW)**, **(DA)**.

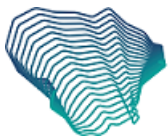

Πυλώνας 1: Πληροφοριακή παιδεία και γραμματισμός στα δεδομένα

Πυλώνας 1 (διάσταση 1)	Σύνολο δεξιοτήτων (διάσταση 2)	Σύντομη περιγραφή δεξιοτήτων (Πλαίσιο DigComp)
Πληροφοριακή παιδεία και γραμματισμός δεδομένων	1.1 Περιήγηση, αναζήτηση και φιλτράρισμα 1.2 Αξιολόγηση πληροφοριών και περιεχομένου 1.3 Διαχείριση πληροφοριών και περιεχομένου	1.1 Η διατύπωση πληροφοριακών αναγκών, ο εντοπισμός και η ανάκτηση ψηφιακών δεδομένων, πληροφοριών και περιεχομένου. 1.2 Να κρίνει τη συνάφεια της πηγής και του περιεχομένου της. 1.3 Αποθήκευση, διαχείριση και οργάνωση ψηφιακών δεδομένων, πληροφοριών και περιεχομένου

Παραδείγματα υλοποίησης σχετικών ιστοριών

1. Δημιουργία κάθε είδους άρθρου κατά τη συλλογή δεδομένων από το διαδίκτυο και σχετικών εγγράφων
2. Εξερεύνηση διαφορετικών μηχανών αναζήτησης και παροχή δεδομένων με παράλληλη απόδειξη διαφορών
3. Αναζήτηση σχετικών θέσεων εργασίας στον τομέα στο διαδίκτυο
4. Δημιουργία ημερολογίου εκδηλώσεων για το επόμενο έτος, το οποίο θα αναζητηθεί στο διαδίκτυο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης
5. Συλλογή πληροφοριών από διάφορα διαδικτυακά άρθρα και οδηγίες σχετικά με τον τρόπο σύνταξης ενός καλού βιογραφικού σημειώματος και παρουσίασης των δικών σας δεξιοτήτων

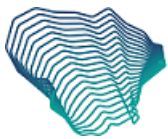

Πυλώνας 2: Επικοινωνία και συνεργασία

Πυλώνας 2 (διάσταση 1)	Σύνολο δεξιοτήτων (διάσταση 2)	Σύντομη περιγραφή δεξιοτήτων (Πλαίσιο DigComp)
Επικοινωνία και συνεργασία:	2.1 Αλληλεπίδραση 2.2 Κοινή χρήση 2.3 Συμμετοχή στην ιθαγένεια 2.4 Συνεργασία 2.5 Netiquette	<p>2.1 Να αλληλεπιδρούν μέσω ποικίλων ψηφιακών τεχνολογιών και να κατανοούν τα κατάλληλα ψηφιακά μέσα επικοινωνίας για ένα δεδομένο πλαίσιο.</p> <p>2.2 Για την ανταλλαγή δεδομένων, πληροφοριών και ψηφιακού περιεχομένου με άλλους μέσω κατάλληλων ψηφιακών τεχνολογιών. Να ενεργεί ως μεσάζων, να γνωρίζει σχετικά με τις πρακτικές αναφοράς και απόδοσης.</p> <p>2.3 Συμμετοχή στην κοινωνία μέσω της χρήσης δημόσιων και ιδιωτικών ψηφιακών υπηρεσιών και συμμετοχικής ιδιότητας του πολίτη. Να αναζητήσουν ευκαιρίες για αυτο-ενδυνάμωση και για συμμετοχική ιδιότητα του πολίτη μέσω κατάλληλων ψηφιακών τεχνολογιών.</p> <p>2.4 Χρήση ψηφιακών εργαλείων και τεχνολογιών για συνεργατικές διαδικασίες, καθώς και για συν-κατασκευή και συνδημιουργία δεδομένων, πόρων και γνώσεων. Να αλληλεπιδρούν, να επικοινωνούν και να συνεργάζονται μέσω ψηφιακών τεχνολογιών, έχοντας παράλληλα επίγνωση της πολιτιστικής και γενεαλογικής πολυμορφίας.</p> <p>2.5 Να γνωρίζουν τους κανόνες συμπεριφοράς και την τεχνογνωσία κατά τη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών και την αλληλεπίδραση σε ψηφιακά περιβάλλοντα. Να προσαρμόσει τις στρατηγικές επικοινωνίας στο συγκεκριμένο κοινό και να γνωρίζει την πολιτιστική και γενεαλογική ποικιλομορφία στα ψηφιακά περιβάλλοντα.</p>

Παραδείγματα υλοποίησης σχετικών ιστοριών

1. Επικοινωνία σε όλο τον κόσμο και ορισμός ένα ραντεβού.
2. Σύγχρονη επικοινωνία σε οποιαδήποτε γλώσσα χρησιμοποιώντας κινητές συσκευές.
3. Αναζήτηση και παροχή σχολίων σε έναν προορισμό στον πλανήτη.
4. Αναζήτηση Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης για τη μετακίνηση από έναν τόπο σε έναν άλλο.
5. Χρησιμοποίηση της κατάλληλης γλώσσας για επικοινωνία online με τον άλλο.
6. Ανταλλαγή ιδεών και αρχείων με άλλους.
Αποτελεσματική επικοινωνία χρησιμοποιώντας μη άμεσα ψηφιακά εργαλεία.
7. Οργάνωση «κοινωνικών» ομάδων / χρησιμοποίηση εργαλείων για να εμπλέξετε τους πολίτες.

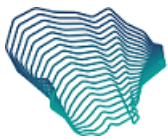
Πυλώνας 3: Δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου

Πυλώνας 3 (διάσταση 1)	Σύνολο δεξιοτήτων (διάσταση 2)	Σύντομη περιγραφή δεξιοτήτων (Πλαίσιο DigComp)
Δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου	3.1 Ανάπτυξη περιεχομένου 3.2 Ενσωμάτωση και εκ νέου επεξεργασία 3.3 Πνευματικά δικαιώματα και άδειες	3.1 Να δημιουργεί και να επεξεργάζεται ψηφιακό περιεχόμενο σε διαφορετικές μορφές, να εκφράζεται με ψηφιακά μέσα. 3.2 Να τροποποιήσει, να βελτιώσει και να ενσωματώσει νέες πληροφορίες και περιεχόμενο σε ένα υπάρχον σώμα γνώσεων και πόρων για τη δημιουργία νέου, πρωτότυπου και σχετικού περιεχομένου και γνώσης. 3.3 Να γίνει κατανοητό πώς τα πνευματικά δικαιώματα και η άδεια ισχύουν για τις ψηφιακές πληροφορίες και το περιεχόμενο.

Παραδείγματα υλοποίησης σχετικών ιστοριών

1. Δημιουργία ενός πλήρους προφίλ στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.
2. Δημιουργία λίστας αναπαραγωγής χρησιμοποιώντας εργαλεία AI (τραγούδια, βίντεο κ.λπ.).
3. Δημιουργία και επιμέλεια κομψών-πλήρων εγγράφων, αναρτήσεων με συνδέσμους.
4. Σάρωση και οργάνωση μη ψηφιακών αρχείων (επεξεργασία εικόνας).
5. Δημιουργία και οργάνωση αρχείων δεδομένων (επεξεργασία φύλλου εργασίας).
6. Δημιουργία βίντεο με το προφίλ μου και τις ικανότητές μου.

Πυλώνας 4: Ασφάλεια και Δεοντολογία

Πυλώνας 4 (διάσταση 1)	Σύνολο δεξιοτήτων (διάσταση 2)	Σύντομη περιγραφή δεξιοτήτων (Πλαίσιο DigComp)
Ασφάλεια και Ηθική	4.1 Προστασία συσκευών 4.2 Προστασία προσωπικών δεδομένων και απορρήτου 4.3 Προστασία της υγείας και της ευημερίας 4.4 Προστασία του περιβάλλοντος	Για την προστασία συσκευών, περιεχομένου, προσωπικών δεδομένων και απορρήτου σε ψηφιακά περιβάλλοντα. Η προστασία της σωματικής και ψυχικής υγείας και η ευαισθητοποίηση σχετικά με τις ψηφιακές τεχνολογίες για την κοινωνική ευημερία και την κοινωνική ένταξη. Να γνωρίζουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των ψηφιακών τεχνολογιών και τη χρήση τους.

Παραδείγματα υλοποίησης σχετικών ιστοριών

1. Δημιουργία ενός βίντεο που λέει μια ιστορία για τον «Δούρειο Ίππο», σχετικά με τον κίνδυνο λήψης αναρτήσεων και μηνυμάτων από οπαδούς με ψευδή προφίλ και συνέπειες.
2. Δημιουργία ενός βίντεο που λέει μια ιστορία σχετικά με το "Watch and trick", σχετικά με τους κινδύνους που σχετίζονται με τις απόπειρες ηλεκτρονικού ψαρέματος.
3. Δημιουργία ενός βίντεο που λέει μια ιστορία για τον "Κακό λύκο" σχετικά με τον εντοπισμό κινδύνων και απειλών κατά τη χρήση των κοινωνικών μέσων.
4. Δημιουργία ενός βίντεο που λέει μια ιστορία σχετικά με τη "Δημιουργία ισχυρού κωδικού πρόσβασης" και τον κίνδυνο που συνδέεται με τη μη χρήση κωδικών πρόσβασης με σωστό τρόπο.
5. Σχετικά με το κατάλληλο και ακατάλληλο ψηφιακό περιεχόμενο για κοινή χρήση σε ψηφιακές πλατφόρμες (δείτε το θέμα που καλύπτεται στο βίντεο αριθ. 3).

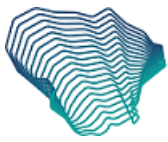

Πυλώνας 5: Επίλυση προβλημάτων

Πυλώνας 5 (διάσταση 1)	Σύνολα δεξιοτήτων (διάσταση 2)	Σύνολα δεξιοτήτων Σύνομη περιγραφή (Πλαίσιο DigComp)
Επίλυση προβλημάτων	<p>5.1 Επίλυση τεχνικών προβλημάτων</p> <p>5.2 Προσδιορισμός αναγκών και απαντήσεων</p> <p>5.3 Δημιουργική χρήση ψηφιακών τεχνολογιών</p> <p>5.4 Εντοπισμός κενών ψηφιακών ικανοτήτων</p>	<p>5.1. Για τον εντοπισμό τεχνικών προβλημάτων κατά τη λειτουργία συσκευών και τη χρήση ψηφιακών περιβαλλόντων και για την επίλυσή τους (από την αντιμετώπιση προβλημάτων έως την επίλυση πιο σύνθετων προβλημάτων).</p> <p>5.2. Εκτίμηση αναγκών και εντοπισμός, αξιολόγηση, επιλογή και χρήση ψηφιακών εργαλείων και πιθανών τεχνολογικών απαντήσεων και επίλυσή τους. Προσαρμογή και προσαρμογή των ψηφιακών περιβαλλόντων στις προσωπικές ανάγκες (π.χ. προσβασιμότητα). Για την επίλυση εννοιολογικών προβλημάτων και προβληματικών καταστάσεων σε ψηφιακά περιβάλλοντα.</p> <p>5.3. Χρήση ψηφιακών εργαλείων και τεχνολογιών για τη δημιουργία γνώσης και την καινοτομία διαδικασιών και προϊόντων. Να συμμετέχουν ατομικά και συλλογικά στη γνωστική επεξεργασία για την κατανόηση και επίλυση εννοιολογικών προβλημάτων και προβληματικών καταστάσεων σε ψηφιακά περιβάλλοντα.</p> <p>5.4. Να κατανοήσουν πού πρέπει να βελτιωθεί ή να επικαιροποιηθεί η δική του ψηφιακή ικανότητα. Να είναι σε θέση να υποστηρίξει άλλους στην ανάπτυξη των ψηφιακών τους ικανοτήτων. Να αναζητά ευκαιρίες για αυτο-ανάπτυξη και να ενημερώνεται για την ψηφιακή εξέλιξη.</p>

Παραδείγματα υλοποίησης σχετικών ιστοριών

1. Άνοιγμα συνημμένου ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που δεν ανοίγει με την πρώτη προσπάθεια.
2. Ο υπολογιστής δεν μπορεί να εντοπίσει έναν εκτυπωτή.
3. Η σύνδεση στο Διαδίκτυο συνεχίζει να πέφτει.
4. Χρήση λογισμικού μετατροπής ομιλίας σε κείμενο και μετατροπής κειμένου σε ομιλία, όπως απαιτείται.
5. Δημιουργία σύντομων χαιρετισμών βίντεο.
6. Δημιουργία πολύχρωμων προσκλήσεων για τον εορτασμό της επετείου.
7. Εύρεση χρήσιμων συντομεύσεων πληροφορολογίου στο Internet.
8. Ορισμός ψευδών ειδήσεων και εξεύρεση εναλλακτικών πηγών για το ίδιο θέμα.
9. Αναζήτηση των καλύτερων εργαλείων για αυτοαξιολόγηση της προσωπικής ικανότητας, δοκιμασία ψηφιακών δεξιοτήτων και πιστοποίηση στο διαδίκτυο.

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

Αναφορές

Alexiou, A., & Schippers, M. C. (2018). Digital game elements, user experience and learning: A conceptual framework. *Education and Information Technologies*, 23(6), 2545-2567.

<https://link.springer.com/article/10.1007/s10639-018-9730-6>

Andreas Schleicher (2022). A fresh start in education <https://www.youtube.com/watch?v=xIQ9kJbUrNs&t=8s>

Boydjjeva, P., & Ilieva-Trichkova, P. (2018). Adult education as a common good: conceptualisation and measurement. *International Journal of Lifelong Education*, 37(3), 345-358.

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02601370.2018.1478458>

Brieger, E., Arghode, V., & McLean, G. (2020). Connecting theory and practice: reviewing six learning theories to inform online instruction. *European Journal of Training and Development*.

[https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/EJTD-07-2019-](https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/EJTD-07-2019-0116/full/html?casa_token=qdHGuzUwomMAAAAA:5P7WBx-)

[0116/full/html?casa_token=qdHGuzUwomMAAAAA:5P7WBx-NNMUZzC3cSe2FoAujVa1UZrAxY0VJbZl0ezW_9hfWGoM8H5dfgQ4vJ_DkwpoWbw8Eva3R1jSR4Rr69QxFVBm2ufh55S-ix1z12NcVuWiNohQ](https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/EJTD-07-2019-0116/full/html?casa_token=qdHGuzUwomMAAAAA:5P7WBx-NNMUZzC3cSe2FoAujVa1UZrAxY0VJbZl0ezW_9hfWGoM8H5dfgQ4vJ_DkwpoWbw8Eva3R1jSR4Rr69QxFVBm2ufh55S-ix1z12NcVuWiNohQ)

Cascio, E. U., & Narayan, A. (2022). Who needs a fracking education? The educational response to low-skill-biased technological change. *ILR Review*, 75(1), 56-89.

<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0019793920947422>

De Paepe, L., Zhu, C., & Depryck, K. (2018). Online Dutch L2 learning in adult education: educators' and providers' viewpoints on needs, advantages and disadvantages. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*, 33(1), 18-33. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02680513.2017.1414586>

DigComp https://joint-research-centre.ec.europa.eu/digcomp_en

DigComp 2.0, 2.1, 2.2

https://joint-research-centre.ec.europa.eu/digcomp/digital-competence-framework-20_en,

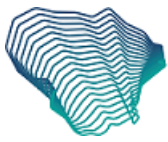
<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC106281>,

<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128415>

DigCompEdu https://joint-research-centre.ec.europa.eu/digcompedu/digcompedu-framework_en

Farashahi, M., & Tajeddin, M. (2018). Effectiveness of teaching methods in business education: A comparison study on the learning outcomes of lectures, case studies and simulations. *The international journal of Management Education*, 16(1), 131-142.

https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1472811717303294?casa_token=f7zo3Ezy01wAAAAA:z3rS4dxCeWonyy9ZLZAajWP3VvSIZX3ramCYWtjF4rDziDsbVe0WICK4cKkESMTmiOp2ErH_8m8

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

Graesser, A. C., Fiore, S. M., Greiff, S., Andrews-Todd, J., Foltz, P. W., & Hesse, F. W. (2018). Advancing the science of collaborative problem solving. *Psychological Science in the Public Interest*, 19(2), 59-92.
<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1529100618808244>

Greenhow, C., & Galvin, S. (2020). Teaching with social media: Evidence-based strategies for making remote higher education less remote. *Information and Learning Sciences*.
<https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/ILS-04-2020-0138/full/pdf?title=teaching-with-social-media-evidence-based-strategies-for-making-remote-higher-education-less-remote>

Foley, G. (Ed.). (2020). *Understanding adult education and training*. Routledge.
https://books.google.gr/books?hl=en&lr=&id=NsHyDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT5&dq=adult+education+framework&ots=ZgLRq-kULH&sig=WdemP3AF36ipweTR679R8BhM08U&redir_esc=y#v=onepage&q=adult%20education%20framework&f=false

López-Meneses, E., Sirignano, F. M., Vázquez-Cano, E., & Ramírez-Hurtado, J. M. (2020). University students' digital competence in three areas of the DigCom 2.1 model: A comparative study at three European universities. *Australasian Journal of Educational Technology*, 36(3), 69-88.
<https://ajet.org.au/index.php/AJET/article/view/5583/1650>

Nedungadi, P. P., Menon, R., Gutjahr, G., Erickson, L., & Raman, R. (2018). Towards an inclusive digital literacy framework for digital India. *Education+ Training*.
<https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/ET-03-2018-0061/full/html>

OECD 2019, *Getting Skills Right Engaging low-skilled adults in learning*.
<https://www.oecd.org/employment/emp/engaging-low-skilled-adults-2019.pdf>

Rasi, P., Vuojärvi, H., & Rivinen, S. (2021). Promoting media literacy among older people: A systematic review. *Adult Education Quarterly*, 71(1), 37-54. <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0741713620923755>

Rogers-Shaw, C., Carr-Chellman, D. J., & Choi, J. (2018). Universal design for learning: Guidelines for accessible online instruction. *Adult learning*, 29(1), 20-31.
<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1045159517735530>

World Economic Forum. (2016). *New Vision for Education, Fostering Social and Emotional Learning Through Technology*. World Economic Forum Publications.
http://www3.weforum.org/docs/WEF_New_Vision_for_Education.pdf

LIBA
LIETUVOS IMITACINIŲ
BENDROVIŲ ASOCIACIJA

© LAB-ADA εταιρική σχέση έργου, 2023

2021-1-LT01-KA220-ADU-000033776

**Co-funded by
the European Union**

Αυτή η άδεια επιτρέπει σε άλλους να αναμειγνύουν, να προσαρμόζουν και να βασίζονται σε αυτό το έργο μη

<https://creativecommons.org/licenses/?lang=en>

Συγγραφείς

Baciulyte Rima
Economou Despina
Filippi Maria
Ignatonis Marius
Kotsani Natalia
Kotsanis Yannis
Lozanovska Mia
Negro Antonio
Neshkoski Nikola
Pastorino Smaldone Villani Francesca
Smaldone Villani Carlo
Tosi Barbara